

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznike.
Dva vrsta: Prostor 1 m/m x 54 m/m za navadne in male oglase 80 vin.,
za radne razglase 120 K. za poslano in reklame 2 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravištevno „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Kmalova
ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji		v inozemstvu	
celoletno naprej plačan	K 120	celoletno	K 140
polletno	60	polletno	70
3 mesečno	30	3 mesečno	35
1	10	1	12

Novi naročniki naj pošljejo v prvič naročnino vedno 3 po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Kmalova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 94.

Bojnice sprejema le podpisane in začetno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 60 vinarjev.

Dr. Janko Hacin:

Naše cene in njihove posledice.

Med vojno so centralne države potom maksimalnih cen in dobro organiziranega rekvizicijskega sistema držale vse cene vsaj na oficijelnem trgu na primeroma jako nizkem nivoju. Istočasno se jim je posrečilo potom deviznih central in mednarodnih kreditnih transakcij držati kurz svojega denarja na višini, ki nikakor ni odgovarjala njegovi resnični vrednosti. To postopanje je bilo umljivo, kajti med vojno so bile državne organizacije same največji konsumenti in je bilo v njihovem interesu državnih financ, da so cene kar najnižje. Da je producent dobil za svoje blago denar, s katerim ni mogel začeti drugega, nego naložiti ga v vojno posojila, je bilo državi samo prijetno, s stališča narodnega gospodarstva se pa pri takratni omejenosti mednarodnega prometa ni bilo bati nobenih škodljivih posledic. Kolikor so se iste le pojavile, so se dale paralizirati po strogem državnem nadzorstvu, kateremu je bila podvržena vsa mednarodna trgovina. Tako vidimo že takrat, da v Nemčiji določa vsenu svojemu eksportnemu blagu cene država sama in da te cene presegajo one na domačem trgu za dva in večkratno višino.

Po vojaškem porazu in političnem razsulu se je pokazala takoj tudi daljša nemogočnost umetnega vzdrževanja fignirane vrednosti papirnatega denarja. Cene so momentano vsled napačnešpekulacij raznih podjetnikov sicer padle, ali v par dnevih so bile pičle zaloge izpraznjene in cene so rasle od dne do dne. Vendar je bil tu razvoj še primeroma počasi. Omejeni zalazatelji domačega trga, ki je često producent sam, je primeroma konservativen in se zadovolji s počasnim naraščanjem cen. Razven tega so se naraščanju cen povsod upirale tudi državne oblasti, seveda sedaj z manjšimi sredstvi in z manjšim uspehom nego med vojno. Vse hujše nego naraščanje cen na domačem trgu je bilo padanje vrednosti denarja na mednarodnih denarnih tržiščih. Tu je pregled mnogo večji, gibčnost neverjetna, in cene padajo in skačejo v burnih časih od ure do ure, kakor so pač vesti v razvoju mednarodnega položaja. Tako sta zlasti krona in marka doživeli tekom zadnjih 18 mesecev na denarnem trgu katastrofalni padec.

Počasno naraščanje cen in katastrofalno padanje vrednosti denarja sta imeli za posledico, da so cene v Nemčiji in Avstriji prišle izven proporcije s cenami na ostalem svetov-

nom trgu. Daljša posledica tega pa je bila, da so se angleški in ameriški trgovci takoj po premirju vrgli, kakor vampirji na nemške industrijske izdelke, dočim so Italijani kupovali in odnašali iz Dunaja, kar jim je prišlo pod roke. Nekoliko pozneje šele so za njimi prišli tudi Francozi, ki so se najdalje držali principa, da je trgovina s sovražnikom veleizdaja. Najbogatejši plen pri tej mednarodni tekmi v izkoriščanju premaganih narodov so odnesli Švicariji. Roba je romala v Švico po železnici, na vozovih in na hrbitih iz obmejnih nemških in avstrijskih krajev za smešne cene, o katerih se pred vojno Švicarjem niti sanjalo ni. Zgodilo se je čisto, da je Švicar kupil robo v Avstriji za toliko kron, za kolikor frankov jo je v Švici prodal. Pri tem pa je bil vreden en švicarski frank dvalet do trideset in v nekaterih časih celo več kron.

Posledica tega je bila, da se je Nemčija čutila prisiljena, seči po protimerah. Tvrde so same določile za eksport neprimerno višje cene nego za domačo uporabo, in ko niti to ni pomagalo, je vlada za nekaj časa prepovedala sploh ves eksport v Švico.

Nasprotno pa je bil import starega pohištva v Švico tako velik, da so bili domači mizarji naenkrat brez dela in je morala država prepovedati vsak daljni uvoz pohištva.

Kdor gre danes v Nemčijo, se vrne s poročilom, da je tam roba draga, da podjetja naročijo sploh ne sprejemajo, ker so zaposlena za dve leti. Eni pravijo, da so cene tako visoke samo za izvoz, drugi, da Nemčija sploh ne mara izvažati, dokler ne rekonstruira sama sebe. Na vsak način vidimo, da so se Nemci že izpametovali in ne marajo več prodajati po slih cenah, ali z drugimi besedami: dobre robe za slab denar.

Podobno je šel razvoj tudi v Avstriji, kjer zadnji čas cene vseh industrijskih produktov rapidno rastejo. Ali gospodarstvo obeh držav je izkušnjo nizkih cen prav drago plačalo s tem, da so se na njun račun obogateli tujci in triči.

Podobno izkušnjo, kakor sta jo preživela Nemčija in Avstrija, preživlja še vedno naša država. Tudi mi imamo doma še vedno cene, ki za svetovnimi včasih zastajajo za polovico, včasih tudi še več. Za te cene ne prodajamo le doma, temveč tudi v tujino: svoje izdelke mečemo za Italijani, Francozi, Švicariji, Avstriji itd. skrajno na pol zastajajo. Iz-

vozna carina je temu dejstvu skušala priti v okoliščini, ali doslej se ji to niti z daleka ni posrečilo. Pred poldrugim mesecem še so bili prašiči pri nas po 20 K kilogram žive teže. Istodobno so bili v Švici po 5 frankov to je po takratnem kurzu 120 K kilogram žive teže. Se te dni smo prodali v Avstrijo nekaj sto vagonov moke po 950 K meterski stot, všteti izvozno carino, dočim je svetovna cena pšenice bila v istem času 1200 K za isto količino. Takih slučajev se da navesti na stotine in stotine in težko, da bi zadnje leto mogli niti le en slučaj, v katerem se je prodala naša izvozna roba po svetovni tržni ceni. To je gotovo znamenje, da smo slabi trgovci, ali tudi zelo slabi gospodarji, ker svoje lastne izdelke prodajamo za polovične cene, tuje pa kupujemo najmanjše jako, jako drago.

To kar se godi z našo državo v svetu, se godi še špecijelno s Slovenijo znotraj naše države. Priznava se splošno, da so v Sloveniji nainžje cene v celi Jugoslaviji, lahko bi torej rekli, da nainžje na celim svetu, in vsi smo ponosni na to, in nihče se rad ne premakne stalno iz Slovenije. Kjer se cedi v primeri z drugimi deli naše države med in mleko. Posledica je, da mi prodajamo svojim bratom Srbom in Hrvatom svoje izdelke po nizkih cenah, bratsko postopanje, ki ga naši bratje nič ne vpoštevajo niti kadar nam prodajajo svoje izdelke, niti kadar sklepajo o valutni reformi in podobnih gospodarskih vprašanjih. Da to svojo trditve podpremo, naj navedemo le nekaj resničnih slučajev, ki so nad vse karakteristični. Stolar je orineljal iz Slovenije v Beograd stole in jih prodal po 36 K (9 dinarjev) komad. Še vprico njega jih je prišel beogradskega trgovca prodajati po 45 dinarjev (180 K). Trgovci iz Slovenije je prodal v Beograd jabolka po 6 K kilogram, ki so se prišla razprodajati takoj po 6 dinarjev, Slovenska zadruga je prodala v Beograd črevlje, nar po 160 K (40 dinarjev). Iste čevlje je beogradskega kmet razprodal po 180 dinarjev (720 K) nar. Podobnih slučajev imam zahliženih še več, ali ti zadostujejo, da nam razjasnijo položaj.

Komur se danes posreči izpeljati iz Jugoslavije varon masti, par vagonov pšenice ali lesa, je preskrbljen za celo življenje in se lahko takoj odnove vsakemu daljšemu delu. Zato na vidimo, da so se vrli na trgovino tuji in domači židje, kakor kobilice in da ljudje, ki pred vojno niso znali prodati niti kile soli, sedaj sklepajo kupčije o stotinah varonov robe. Tako vedno večje število močij odhaja iz produktivnih polj in se neve-

čajo edino špekulaciji. Da bi naše cene odgovarjale cenam na svetovnem trgu, bi bil dobiček eksporterjev minimalen, pokazale bi se kmalu zdravne posledice svobodne konkurence in trgovina bi se vrnila zopet v roke noklicanih trgovcev, dočim bi večina današnjih špekulantov morala iskati drugod svojega kruha. Tako vidimo, da nizke cene tudi indirektno produkcijo zadržujejo in podpirajo špekulacijo.

Do kake stagnacije morejo privedi prenižke cene, ne vidimo nikjer bolj jasno, kakor pri ljubljanskih stanovanjih. Dočim so se cene vsen ostalih potrebščin od začetka vojne sem podesetorile in podvajsetorile, so cene stanovanj še danes prav simlivo podobne predvojnini. Amerikane, ki plača v Ameriki za hotelso sobo 5 do 10 dolarjev, plača v Ljubljani za enako sobo 5 do 10 centov, ali ravno stokrat manj nego v svoji domovini. Razmere so prišle pri nas tako daleč, da lastnik davno ni več gospodar svoje hiše. Ustanavljajo se komisije, ki imajo nalogo, rešiti stanovanjsko vprašanje, izganjajo se Nemci, begunci, domačini, ki nimajo kaj opraviti v Ljubljani, ali nomanjčanje stanovanj je občutnele in občutnele. Kaiti kdor danes sedi v Ljubljani na gorkem, se drži svojih štirih sten kakor klon, in novi priselenci, ki prihajajo vedno in vedno v Ljubljano, ostajajo na cesti ali na plačajo neverjetne svote za pot, po kateri se pride danes v Ljubljani do stanovanja. In upanja, da kriza postane lažja, ni nobenega, ker vsakdo, ki žida v Ljubljani za današnjih

stanovanjskih cen, zasluži da se ga postavi pod kuratelo. Tako baš cene stanovanj, ki z ostalimi življenjskimi stroški niso v nobenem razmerju, stanovanjsko budo perpetuirajo do neskončnosti.

Podobno je tudi v drugih panogah gospodarstva. Tožbe o pomanjkanju premoga čitamo in slišimo vsak dan. To, pomanjkanje ima za posledice nerednosti v prometu, ki nam ubijajo vse naše gospodarsko življenje. In vendar se produkcija premoga pri nas ne dvigne, in delavci se zatekajo znova in znova k stavkam. Vzrok na je na dani. Premogovnim družbam se ne izplača, prodajati po sedanjih cenah za sedanji slab denar, pa ne dajo kopati tam, kjer so ležišča dobre rude, nego odkopavajo na najmanj plodnih poljih, hraneč dobre rove za kasneje, ko bodo cene povolineje. Akordni delavci seveda v slabih rovih ne pridejo na svoj račun, pa je umevno, ako zahtevajo minimalno dnevno plačo in vsled tega eventualno tudi stavkajo.

Mislím, da sta iz navedenega jasni dve dejstvi:

1. Da za sedanjih cen svoje blago prodajamo v tujino mnogo precejno in da s tem mnogo zgubimo na svojem narodnem premoženju;

2. da sedanje cene podpirajo čisto špekulacijo in ubijajo zdravi razvoj produkcije.

To sta dva tako važna faktorja, da se je nad njima treba resno zamisliti. Kako odpmoči tem nezaželenim posledicam nizkih cen, ki so nam sicer tako drage in priljubljene?

Amerika za Jugoslavijo leta 1918.

(Iz polpretekle zgodovine Jugoslavije.)

I.

Vojaški položaj početkom 1918. leta je bil skrajno opasen. Zavezniki so radi tega še vedno mislili, da jim bo mogoče odcepiti Avstro - ogrsko od centralne zveze. Nastala je nevarna situacija, kajti dobro se je vedelo, kaj to pomeni. Vsakdo, ki je dobro poznal politični diletantizem zaveznikov v presojanju avstrijske politike in taktike, je mogel biti prepričan, da bo Avstrija zaveznike pošteno snelala na led, hrč ko bo ž njimi razpravljala kot enak proti enakemu. Pa za nobeno veliko silo ni postajala ta nevarnost v višji meri nego za Ameriko. Nikier ni bila potrebnejša odločna protiaustrijska akcija, nikier ni bila borba proti tendenciji Avstrije federalizirati potrebnejša nego v Severni Ameriki.

Vošnjakov pot v Ameriko mese-

ca januarja 1918 je imel pred vsem ta namen, da se izbjijejo tla federalistični ideji, v katero so se zaljublili Amerikanci. Povrh je bila pa še druga važna naloga pojasniti amerikanškemu javnemu mnenju jugoslovensko borbo proti italijanskemu imperializmu. Povrh je pa imel Vošnjak nalogo, da pridobi slovenske kolonije v Severni Ameriki za jugoslovensko stvar. Ako se ima pred očmi ogromno razsežnost Severne Amerike in raztresenost teh kolonij, se mora pač reči, da to ni bila lahka stvar.

Na potu v Ameriko na »Atlantici« je izvedel Vošnjak za 14 točk Wilsona. Ona točka glede avtonomije v Avstriji je bila uprav pljuska v oči. Primernejša našim narodnim aspiracijam je bila ona točka, ki je določila mejo med Italijo in jugosl. kralji, češ,

LISTEK.

Diagnostik:

Štirinožci.

Kdor pozna življenje in svet, mora pritrđiti, da je silno malo ljudi, zmognih živjeti — kaj pravim živjeti? — vmisliti se v položaj, oziroma občutiti drugega. Alj bi bilo drugače mogoče toliko naravnost debelih netačnosti, ki si v življenju kar »roko podajajo«, kakor so tisti vzklili jetičniku: »Joi, kako ste se shušali!« alj debelušču: »Joi, kako ste se zredili!« nesrečniku, ki bi bil gotovo stokrat rajši suh?...

No, kaj bi se človek čutil, če vidi, da ljudje niti samih sebe ne poznajo! Baje niti v golih zunanostih.

Neki šolnik mi je nedavno povedal ta slučaj:

Pride k njemu mati, da povpraša, kako napreduje njen sin.
»Bi že bilo,« odgovori profesor, »če bi siromak le tako ne lecljal.« — »Pa od k...koga l...le im...ma ttt...to ta ne...nesrrrrrr...rečni otttt...t...trok?« vzklikne na to razburjena žena...

O, naj reče kdo kar hoče: isto »izpraševanje« vesta ima še globlji nego zgolj verski pomen: posebno ker so v molitvenikih že kar lestvice zraven, da je grešni duši malo lažje pokukati, kako je kaj tudi tam doli v kvedru...

In vendar obstoji v življenju vsaj nekaj, rekel bi — grobja psihologija. Zeres, da je prevetlikemu poštenaku le težko »zanonastiti«, koliko je kučionov in kučionstva na svetu: toda vsaj kučion sam večinoma kaj kmalu pogrunta, da je hvala Bogu za vsakdanje potrebe dovolj »Pepetov«, ki jih lahko izkoristiš.

No, to bi še ne bilo tako zlo: to se pravi: to zlo bi se nekako omejevalo samo na privatno življenje. Toda zlo tudi za javno življenje je v tem, da tak kučion smatra vsakogar, ki ga ne more prištevati med »Pepete«, — za sebi enakega kučiona...

In tu smo zdaj: pri tem, vsak dan zahmejšem nalcjevanju, da je ta in ta minister samo za to minister, da si lahko polni žepe: da se je ta in ta poslanec, posestnik, župan samo za to polastil svojega stolca, da lahko uganja »korupcijo« — pri čemur je spet v mislih le žep in žep...

Pa ne, da bi hotel podcučevati častnikarje. Tu človek stvar nanosled celo razume: politični nasprotnik je, za to dol žnim — vsako sredstvo dobrodošlo!... Čeprav sem posehno takrat, ko sem živel na kmetih, spoznal, da je to orožje zelo dvorezno orožje, in da bi morali gospodje le malo pomisliti, predno ga vsaj dan na dan rabijo... Tistih prav »zaverjenih« pristajev, ki bi prisegli prav na vse, kar jim pove »rjih« list, je pri sedanjem rapidno se razvijajočem in nam itak že lastnem »kritičizmu« vendar čimdalje manj; in če sliši naš kmetič dan na dan od te strani, da so gosnodge na oni strani, od one strani pa, da so na ti strani sami nevedneži, nerodneži, sleparji itd., ni težko uganiti, kaj si naposled misli o — enih in drugih...

Ali na obnimno stvar in mislimo si očeta, ki ima tri sinove in o katerih vsakem posebej vé, da je od nog do glave poštenjak, dasi je vsak v vodstvu druge politične stranke; pa sliši oče dan za dnem, kako kriči tam zunaj po shodih in listih sin Janez, da sta Tone in Peter. Tone, da sta Peter in Janez. Peter, da sta Janez in Tone »falota, katera si samo žepe polnita«, — kaj naj si misli ta oče o strankarskem

in političnem življenju sploh?

No, kakor rečeno: vsaj tu bi človek stvar še razumel. Jaz sem celo prepričan, da imajo politični kolovodje drug o drugem na splošno — osešno dobro mnenje in da vsaj v srcu drugega ne dolžijo takih grobii. Zakaj, to je: človek, ki se je v javnosti uveljavil, bo natrže vsaj nekoliko psihologa in bo vedel, da povod ali movens za politično kariero vsaj praviloma ni žen, amak ambicija, častijelost, če hočete: častihlenost, vlačželost, karkoli, samo ne gola — umazanost!

Ko prekorači človek, ki presega novprečnost in ki ga ne morejo popolnoma izpolniti sicer vse časti vredne, a vendarle nekoliko »animatčne« zadržke, kakor skrb za družino itd. (kar lahko in morda še bolje opravi tudi gospod Peterlin) — ko prekorači, pravim, tak človek dobo prve mladosti in ima že za sabo liubezni sladkosti in druge romantične občutke — kaj je bolj naravno, nego da ga samo in vse sili, naj bi si na zdaj že precel goli planjavi svojega življenja zgradil novo — himero?

Zakaj proti realnemu mamonu je vse to priznanje, uveljavljenje, govorniški in volilni uspehi, časti in visoke

službe vendarle sama himera, fata morgana!... Da si polde človek, ki si hoče »denar napraviti«, nalahat vse te skrbi, odgovornosti, jeze, razburjenja, napade za tisto plačo, ki jo ima magari minister, ko že kot srednji trgovec lahko zasluži na mesec, kar oni na leto?...

Saj Bog ne dai, da bi trdil, naj jim kar verjamemo, da predsednikuleto ali ministruleto iz same »požrtvovanosti« — danes smo se že tako »razvili«, da bi se celo oni, ki bi ga držala na takem mestu čista idealnost, dobro premislili, predno bi to povedal, ker bi ga potem marsikdo imel za »najvnežar«, tudi ne pravim, da se ni nikoli med nle uštilila umazana natura, ki ji je bilo samo na tem, da se »napravi« (naposled je mogoč celo škof, ki bi mu pri kompetiranju ne bil zadnja stvar dobri dohodki), hočem le reči, da še neprizadeta jezi in boli, če se že prav vsakomur, kjer nekdo vendar mora biti, podkajalo sami najnižji nameni!...

So pač nature, ki so zmogne edino hoje po vseh štirih... In čenrav te nature kakera višjega stremjenja sploh niti zmogne niso, pa naj bo temu višjemu stremljenju c'li celo samo kaka vilja služba, si vendar ne morejo mlatiti,

la mora biti ta meja potegnjena po etnografskem načelu.

V New Yorku je našel Vošnjak srbsko mislijo, ki ji je načeloval Vesnić. Ta mislija je imela svojo predzgodovino. Na Krfu je bilo odločeno, da mora iti jugoslovenska mislija v Zedinjene države, in sicer sta bila določena za Jugoslovane Avstro-ogrske Hinković in Vošnjak. Pa ta kombinacija je pala, najbrž radi tega, ker se je sondalet teren v Washingtonu in ker Amerika ni hotela preveč brskirati Avstro-ogrske. Tako se je jugoslovenska mislija izpremenila v strogo srbijansko. V New Yorku je Vošnjak sestavil prvi načrt glede potovanja po kolonijah. Stanje v kolonijah je bilo obupno, avstrijsko čustvovanje je bilo med Slovenci jako živo, povrhu je pa republikanska struja, naperjena proti jasnemu programu jugosl. odbora in ubijajoča vse težnje v smislu pravega jugoslovenskega edinstva samo jačila avstrijsko stranko. Sploh danes se ni čas, da bi se presodilo, kateri so bili pravi nagibi tej strastni agitaciji takozvanih republikancev. Prva in glavna posledica njihovega pokreta je bila, da so se Srbi odcepili od jugosl. organizacije, kajti Srbi so povsem logično argumentirali: Kričači, ki niso ničesar storili za osvoboditev, ki se bojuje voljaše sukne, kakor hudč križa, hočejo imeti prvo besedo in nam vsiliti državno obliko.

Začetkom se je mudil Vošnjak samo kratek čas v Washingtonu. Prva njegova naloga je bila, da je predložil Wilsonu svoj spis o avstrijskem federalizmu. Predstojnik oddelka za bližnji iztok v State Departmentu, g. Putney je pozdravil Vošnjaka kot starega znanca, kajti imel je na pisalni mizi celo zbirko Vošnjakovih publikacij. G. Putney, ki je bil prej profesor državnega prava na univerzi v Chicagu, je sklenil z Vošnjakom pozneje, ko se je ta vrnil v Washington in tam stalno živel, prav srčno prijateljstvo.

Poslanec v Washingtonu je bil tačas g. Ljuba Mihačević, prvi diplomatski zastopnik Srbije v Severni Ameriki. Vošnjak je poznal Mihačevića že precej let in ga je vedno smatral za iskrenega Jugoslavena. In res mu moramo biti jako hvaležni, kajti on je dosegel, da je Amerika od samega početka sprejela jugosl. rešitev našega problema. Washington ni imel nikdar smisla za velkokorbarske rešitve jugoslovenskega vprašanja. Tačas je bil na poslanstvu tudi dr. Marušič, Vošnjakov stari drug in prijatelj. Marušičevi energiji in odločnosti je treba pripisati, da je washingtonsko poslanstvo postalo pravo središče za jugosl. akcijo v Ameriki.

Prve mesece svojega bivanja v Ameriki je Vošnjak posvetil potovanju po kolonijah. Pristaši jugosl. ideje med Slovenci so se prav tedaj začeli buditi iz mrtvila. Duhovščina, ki je bila prej avstrijskega mišljenja, se je začela zavedati svoje rodoljubne dolžnosti. Vošnjak je bil tekom vsega svojega delovanja v emigraciji najgloblje prepričan, da ne sme delovati kot pristaš te ali one slovenske stranke, temveč, da mora imeti pred očmi celokupni narodni ideal. Radi tega tudi ni prišel v Ameriko kot pristaš kakšne slov. stranke, temveč njegova dolžnost je bila, da pritegne nase vse narodne elemente.

Že v Chicagu je Vošnjak videl, kje je glavna zapreka. Ljudje niso imeli nikakega zaupanja, nikake vere, da je v domovini res tako silno gibanje za zedinjenje Jugoslovenov. Nič niso verovali, vse so hoteli videti črno na belem. Duhovniki na nekem shodu so zahtevali, da jim prinesem fotografijo Jezličevega podpisane deklaracije, kjer se izjavlja za Jugoslavijo.

S prihodom Vošnjakovim se je pričelo novo organizatorno delovanje. Začeli so se snovati povsodi podružnice slovenske narodne zveze, ki bi naj zastopala program jugosl. odbora. Najtežavnejši del Vošnjakovega agitacijskega potovanja je bil oni v državi Minnesoti. V Minneapolisu ga je sprejel izvrstni slovenski rodoljub Ivan Jager. Skromni Ivan Jager je vse premalo znan doma in on kot silajni ameriški arhitekt bi mogel svoji domovini v mnogem koristiti.

Spomenica Jugoslovenske duhovščine tržaškemu škofu.

VI.

Dobro bi bilo, če bi se cerkvena škofijska oblast nekoliko ozirala na delo in skrb, katero so posvečali narodnemu staroslovenskemu jeziku sveti očetje, papeži: Nikolaj I., Hadrijan II., Urban VIII., Inocencij II., Urban VIII., Inocencij IX., Benedikt XIV. in Lev XIII.

Mimogrede naj omenimo, da je papež Urban VIII. dne 24. aprila 1631 ukazal, da se tiska novo izdanie glagolskega misala, dovoljenega od papeža Ivana VIII. »Cum itaque sicut accepimus Missale idiomate slavonico olim a fel. rec. Joanne Papa VIII. praedecessore nostro concessum a centum circiter annis typis editum non fuisse...« (Ker smo tako sprejeli mašne knjige v slovenskem jeziku od papeža Ivana VIII., našega prednika dovoljene, in ker že približno sto let niso bile izdane v tisku.)

Opominjamo nadalje, da je duhovnik Jezusove družbe Bartolomej Kašič, slovenski penitencijar v vatikanski baziliki, pripravljal za tisk Propagande v Rimu jugoslovensko izdanie rimskega ritala (leta 1614) s predgovorom papežu Urbanu VIII. »Prudentem ac piissimum consilio factum est, B. Pater, ut Rituale Latinum fieret Illyricum. Te praecipiente et expetitum a tota Natione in lucem ederetur.« (Vsled učenega in bo-

da bi bil kdo, ki bi to svojo službo razumel drugače kakor oni sami, ki »bi hoteli biti samo štirindvajset ur ministri, pa bi že vedeli, kaj storiti.« (Takim naturam boš tudi zamenj pripraveval, da se danes kak bivši cesar ali kralj lahko počuti najsrečnejšega človeka, čeprav mu ni treba »ravno stradati.«)

Tako sumničeno pa, ki mu, kakor rečeno, niti ne bo toliko časopisje krivo, ampak veliko bolj tisto današnje vseobče nizko materialistično mišljenje, zastruplja vse naše javno življenje. Zato ga je treba pobijati ne samo glede na neprijetne občutke, ki ga zbuja — lenše mislečemu človeku...

Cetveronožci gledajo vse iz svoje perspektive, mi — dvoonožci pa glejmo in sodimo iz svoje! Kateri so v večini? — No, upajmo, da je nas še vedno več. Saj je življenje res težko, a olepšamo in ojačamo si ga, če ne vidimo v vsaki ženski vlačuge, v vsakem moškem špekulantu, lopova, zahrbtnika, tepca, t. d. Več optimizma torej, več idealizma, več solca in gorkote, več zapornosti in vere! Zato pa boj — četveronožcem in vsem rikarjem, zastrupljalcem ljudske duše in narodne dobrotčnosti!

Da sem naiven? — Blagor naivnim, ker njih je nebeško kraljestvo že na tem svetu!

gaboječega sklepa je bilo odrejeno, da prevzede pater Bartolomej ritalu je latinskega v ilirski jezik ter ga izda pod Tvojim vodstvom od vsega naroda pričakovan.)

Končno opozarjamo, da je leta 1892. sveta kongregacija za propagando natisnila do 2000 izvodov novega glagolskega misala. Ta misal bi bil preplaval vse naše jugoslovenske krale, da ga ni kmalu nato ista propaganda potegnila iz prometa. Dobro informirana zelo visoka cerkvena oseba, ki je umrla nedavno na Dunaju, je povedala, da se je to zgodilo pod pritiskom c. in kr. avstro-ogrskega ministra za zunanje zadeve in je v katoliškem glagolskem mislu videl pogubno panslavistično propagando.

Ce bi pa vprašali ljudi, kje je izginilo onih 2000 misalov, odgovorilo bi se, da je bilo ono izdanie namenjeno samo barski nadškofiji. Nekoliko preveč! 2000 misalov glagolskih za majhno škofijo barsko za nekako 15 župnij in 20 do 30 duhovnikov!

4.) Latinsčina naj se zamenja v vseh jugoslovenskih cerkvah tržaško-koperske škofije z narodnim jezikom v vseh cerkvenih obredih, v oni največji meri, ki vlada v cerkvah Liburnije.

5.) V vseh cerkvah mesta Trsta, tudi v onih, kjer še to do sedaj ni bilo mogoče, naj se pomnože slovenske propovedi, slovenske redne in izredne pobožnosti in sploh vse zadeve verskega življenja katoličanov in to do one največje mere, ki bo odgovarjal številu in verski gorečnosti Jugoslovenov.

F. V cerkvenem bogoslužju (propovedi, pesmi, molitve, pobožnosti itd.) v jugoslovenskih cerkvah se ne sme uvažati italijanski jezik tam, kjer ga ni bilo pred 24. oktobrom 1918. ne glede na to, da je morda v kateri teh župnij ali kaplanij 10 do 20 ljudi, ki pravijo, da so Italijani in ki govorijo italijanski.

V 14 župnijah in kaplanijah tržaško-koperske škofije je nad 14.000 Jugoslovenov, ki morajo poslušati italijanske propovedi, italijansko petje, italijanske molitve. To so:

1.) v župniji Ortalej ima 600 Italijanov 1 propoved, a 3000 Jugoslovenov nobene;

2.) v župniji Završje ima 300 Italijanov 1 propoved, 800 Jugoslovenov nobene;

3.) v župniji Mumijsa ima 1100 Italijanov 2 propovedi, 1300 Jugoslovenov nobene;

4.) v kaplaniji Brba ima 401 Jugoslovan 1 italijansko propoved;

5.) v župniji Humak ima 2000 Italijanov 2 propovedi, 1300 Jugoslovenov nobene;

6.) v kaplaniji Petrovija ima 725 Jugoslovenov 1 italijansko propoved;

7.) v župniji Materada ima 1329 Jugoslovenov 1 italijansko propoved;

8.) v župniji Britaniglasa ima 1300 Italijanov 2 propovedi, 1200 Jugoslovenov nobene;

9.) v župniji Grošljan ima 600 Italijanov 3 propovedi, 1000 Jugoslovenov nobene;

10.) v župniji Baie ima 3000 Italijanov 2 propovedi, 200 Jugoslovenov nobene;

11.) v kaplaniji Karšete ima 690 Jugoslovenov eno italijansko propoved;

12.) v kaplaniji Triban ima 584 Jugoslovenov eno italijansko propoved;

13.) v župniji Kaštel ima 1244 Jugoslovenov eno italijansko propoved;

14.) v župniji Savudrija ima 803 Jugoslovenov eno italijansko propoved.

V 14 župnijah s približno skupaj 23.400 dušami je 19 propovedi italijanskih za 9100 Italijanov in nobene propovedi za 14.370 Jugoslovenov. Naj se najprej spravi s pota ta v neobprijeli greh; najprej naj se deli tu našemu narodu pravo in pravica, potem bomo skrbeli tudi za pravico onim 10 ali 20 nazovim Italijanom, po jugoslovenskih župnijah in kaplanijah z izrečnim pridržkom, da se bodo tudi drugi ozirali na naše jugoslovenske manjšine po drugih italijanskih župnijah in kaplanijah, katerih zgoraj nismo omenili.

G. V nobeni cerkvi jugoslovenskega dela tržaško-koperske škofije se ne sme propagirati ideja one države, ki jo nam hočejo s silo naprčiti, n'kdar pod nobenim pogojem in ob nikakršni priliki, niti v propovedih, niti v pastirskih pismih, niti pri zahvalnih mašah in sl'čnih cerkvenih obredih za slavo

omejenih države ali za slavo njenega predstavnika.

Presviti Gospodi!

Jugoslovenski narod je meseca oktobra 1918 obračunal z bizantizmom in jefefizmom. Ta narod noče, da bi se izpred oltarja in s propovednice vplivalo na njegovo zavest, na njegovo ženo, sline in hčere v protinacionalnem zmajahu, da se mu, bodisi v cerkvi ali v šoli tohačji in priporoča kot volja božja nekaj, kar ni nič drugega, kakor ljudsko slepilo.

Ta narod boleha na narodnem daltonizmu. On na nebeški mavrici ne razloča rdeče, bele in zelene barve, razloča pa zelo dobro rdečo, belo in modro, ker so te tri barve tako tesno zrasle z njegovim bitjem, kakor vid njegovih oči, kakor tok njegove krvi in udar srca, ker je to njegova zastava in zastava one države, izven katere za nje na svetu ni večje, lepše in slavniješe.

Srednja Evropa je hotela v zadnjih desetletjih krošnjariji s slovansko kožo. Tri s'ina in mogočna cesarstva so propadla, a slovanska koža je ostala nedotaknjena in pod to kožo je nedotaknjeno junaško slovansko srce.

Evropa more, ako ravno hoče, spraviti Jugoslovane v najtežje izkušnje, more jih metati v najgloblje temnice, da jim vzhame vid, sluh in vsa telesna čutila. Ni pa pod solncem sile, ki bi mu mogla preobraziti srce, voljo in njegovo narodno dušo.

Jugoslavus non frangitur, nec flectitur, nec moritur! (Jugosloven se ne da zlomiti in ne izumre!)

Blagovolite Presviti vladika sprejeti narodni i naš jugoslovenski pozdrav.

Italijanski parlament.

Vojni vjetniki v Italiji. — Reško vprašanje. — Strategične meje. — Ostanimo na demarkacijski črti! — Črna gora. — Incident s socialisti.

LDU. Trst, 5. februarja. »Il Lavoratore« poroča iz Rima z dne 5. februarja o poteku razprave o jadranskem vprašanju v italijanskim zbornici:

Poslanec Maffi (socialisti) je vladji predložil interpelacijo o neznanem stanju vojnih vjetnikov, ki so nastanjeni v nezdruhljivih prostorih in jih vporablja za dela v krajih, kjer razsela malarija. — Državni podtajnik Finocchiaro Aprile izjavlja, da vlada vporablja vojne vjetnike za dela tudi v krajih, okuženih po malariji, to pa zaradi tega, da dvigne poljedelstvo in industrijo in pa, ker noče ustvarjati privilegije. — Poslanec Maffi razvija na to žalostno sliko bede, ki jo nudijo vojni vjetniki. Oboleni za malarijo niso le ti reveži, marveč tudi vojaki, ki jih strazi. Dasi ima vojna uprava na razpolago mnogo zdravih taborišč v popolnoma zdravih krajih, jih vendar ne vporablja za vojne vjetnike. Ugotavlja, da se je takol po nekovi interpelaciji opustilo taborišče v Velletri in so se oboleni vojni vjetniki preselili v kraje z bolj zdravim podnebljem. Govornik zahteva, naj se kaznujejo oni, ki so odgovorni za primere obolenosti ali celo smrti med vojnimi vjetniki.

Poslanec Sem Benelli interpelira vlado o pogajanjih vlade v jadranskem vprašanju. Obžaluje, da Italija v porazgovoru s svojimi zavezniki ni nastopila dovolj energično. Zahteva ji je treba veliko več za to, da se dobi manj; Italijani pa še niso dosegli ničesar, ker niso znali odstraniti ovir, ki ogrožajo italijansko Reko. Mesto so zasedle vse zavezniške armade, ki so pa začele razvijati delovanje, ki ni bilo v prid Italiji. Tako je predsednik Wilson, ki se je popolnoma napačno izjavil za pristaša Mazzinijevih idej, odločno odklonil naše zahteve po italijanski Reki. — Ministrski predsednik Nitti opozarja govornika, da ni dopustno na tak način govoriti o pogajanjih zavezniške države. Sem Benelli obžaluje, da je kompromis, ki ga je formuliral ministrski predsednik in ki so ga sprejeli zavezniški, najhujši udarec, naperjen proti izvedbi londonskega pakta, ter Italijanem ne nudi ne na morju, ne na kopnem dovolj varnih strateških mej. Govornik izjavlja, da je ta kompromis nesprejemljiv, ker že zaradi tega ne more biti rešitev sedanjega položaja, ker ga k sreči tudi Jugosloveni nočejo sprejeti. Po mojem mnenju, pravi on, je samo en izhod: pustimo stvar, kakršna je, to je, ostanimo na demarkacijski črti.

Nacionalisti Pedersoni naglašajo, da je vlada hotela rešiti jadranski problem tako, da na eni strani popolnoma soglašajo z naziranjem Amerike, na drugi strani pa povdarja potrebo sporazuma z Jugoslavijo. To stališče žal ni bilo pravo. Prevelika popustljivost Italije je imela za posledico, da je njen prestol v mozemstvu znatno oslabil, kar vpliva tudi na njen politični in gospodarski položaj. Pedersoni izjavlja, da se je vlada zastonj trudila brezpozorno slediti politiki predsednika Wilsona, upajoč, da bo na ta način strigla gospodstvo v jadranskem vprašanju, do-

čim najnovejši nastop zvezne vlade dokazuje, kako velika severnoameriška republika poizkuša odnehati v uveljavljenju svoje odločne volje v vprašanjih, ki so izključno evropskega značaja. — Govornik kritizira nato pogrške, ki jih je napravila vlada, da reši jadransko vprašanje v neposrednem sporazumu z Jugosloveni. Obžaluje, da vzlic odklanjajočemu odgovoru jugoslovenske vlade Italija še ni razveljavila koncesij, ki jih nudi kompromis. Posledica tega je, da se je naš tekmeč drznil zahtevati od nas, naj izvedemo razorožitev in naj se neviralizirajo dalmatinska obala in otoki. Ako bi na to pristali, bi bila naša dežela vsled tega i strateško i moralno zelo oslabiljena. Po mojem mnenju, pravi govornik, italijanska posest vzhodne obale jadranskega morja ne more biti povod in vzrok novih vojen. Na vsak način vztrajam na tem, da mora imeti Italija zavarovane meje. — Federzoni govori na to o stremljenju Črne gore po samostojnosti. Ta država nikakor ne sme ostati pod imperialistično srbsko vlado, že z ozirom na načela o samoodločbi narodov. — Govornik ugotavlja, da je vlada že ratificirala versaillesko mirovno pogodbo, to pa z ozirom na zvezo s Francijo in Anglijo. Nikakor pa tega še ni storila glede saintgermanske mirovne pogodbe, vsled česar trpijo naši interesi in ugled našega naroda. — Federzoni zaključuje svoj govor z naglašanjem, da vse to podžiga nasprotnike Italije, da stavlja jo fantastične zahteve in se ne brigajo mnogo za posledice, ki izvirajo iz mirovnihih pogodb, in ne vpoštevali naših pravic, ki edino jamčijo za trajen mir. Besedo povzame na to poslanec Vassallo (katolik), ki govori o politiki Italije v orientu in zlasti o postopanju Orkov v Malj Aziji.

LDU. Trst, 6. februarja. V včerajšnji seji rimske zbornice poslancev je prišlo do burnega incidenta med katoliškimi poslanci in socialisti, ki se je razpasel v pravi tepež. Poslanec italijanske ljudske stranke Cappa je na odgovor vladnega zastopnika glede zastopstva delavskih organizacij v centralnem odseku za brezposelne protestiral proti temu, da se preziralo delavski zastopniki, ki niso včlanjeni v socialističnih organizacijah, in da se pristansko vpoštevalo le organizacije socialistov. Kakor opisujejo italijanski list nastopni prizor, so socialistični poslanci opetovano motili govornika z ostrimi medikcij, na katere so s krepkimi izrazi odgovarjali poslanci italijanske ljudske stranke. Ti so vpili socialistom: »Sleparji ljudske dobre vere, prodanci, ministralci, Gjolifianci!« Socialistični poslanec Panebianco se je zagnal v poslance italijanske ljudske stranke, drugi socialistični poslanci so mu sledili v velikem številu, poslanci nasprotnih strank so ostro reagirali. Prišlo je do velikega meleteža. Nasprotniki so se obkladali s pestmi, sunki, s klofutam ter najrazličnejšimi psovkami. Nekateri poslanci so popadali po tleh, več prizadetih, kakor poslanci Mauri, Vella in drugi, ki krvavelo na obrazu. Sela je bila prekrita in galerije so se izpraznile. Po posredovanju kvestorjev je tepež trikrat popustil in se vedno zopet razvnel še s večjo

strastjo. Incident je trajal kakih 20 minut. Ko je bil mir zopet vzpostavljen, sta zbornični predsednik in ministrski predsednik, ki je še prej skušal pomiriti razvnete duhove, izrekle obžalovanje nad ekscesji. Poslanec Panebianco je bil pozvan na red. Nato je zbornica nadaljevala razpravo o proračunu javnih del.

Protestni shod socialistnih demokratov.

V nedeljo, dne 8. februarja se je vršil ob 10. dopoldne na Krehovem trgu pred Mestnim domom protestni shod, ki ga je sklicala krajevna politična organizacija jugoslovenske socialistno-demokratske stranke za Slovenijo v Ljubljani. Na drevenem robu je bil protest proti nameravanemu krivičnemu volilnemu redu za občino in državo. Glavni govor na tem shodu je imel sodrug Golouha, ki je v svojem govoru protestiral proti belemu terorju na Madžarskem, proti italijanskemu imperijalizmu, proti nastitni kapitalistični družbi v Parizu, ki tvori mirovno konferenco, protestiral proti nameravani izvedbi volilnega prava za občino in parlament, protestiral proti vsem mogočim neredam naše vlade ter se v daljšem govoru spominjal nezvoljene predsednika francoske republike z. Clemenceaua ter poudarjal, da je tega mogočca vrgla zmaga socialistične ideje v Evropi, ker je se pred meseci zastopal mnenje delavskih interesov, marveč tudi zaporo Rusijo. Ormel je proti naši vladi, ki ni zmogla napraviti red v naši državi in se osobito bavil z vprašanjem volilne pravice, poudarjajoč, da načrt novega volilnega reda vsebuje ne samo globoko zastopstavljanje delavskih interesov, marveč tudi zastopstavljanje onih volilcev, čijih glas ne bi prišel do veljave, če bi se ne izvedla splošna ženska volilna pravica. Govor sodruge golouha je bil večkrat prekinjen z burnimi medikcij, posebno še ob točkah, kjer se je spominjal govornik zmagovalnega pohoda boljševizma v Rusiji. (Živel Ljening, živel revolucija!) Za njim je nastopil kot drug govornik sodrug Vencelj, ki je prečital sledečo resolucijo:

Delavsko ljudstvo Ljubljane in okoličce zbrano na javnem shodu pred Mestnim domom dne 8. februarja t. l. proglašajo ponovno in skrajno ogorčenje svojo veliko nezadovoljnost z nameravano potvorbijo volilnega reda za občino in parlament. Ljubljansko delavstvo vidi v modernem, vsem političnim zahtevam širših ljudskih slojev ustrežajočim volilnem redu, najboljši jamstvo za potrebno sanacijo notranjih političnih, gospodarskih in socialnih prilik. Le ako pride ljudska volja pri volitvah neposredno in v polnem obsegu do veljave, bo politično življenje v državi odgovarjalo stremljenju in hoteanju jugoslovenskega prebivalstva, zlasti proletarskega, ki je bilo doslej na vseh poljih sistematično zastopstavljen.

Zborujoče delavstvo protestira proti nameravani določiti dveletne bivalne dobe, ker vidi v tem grdo pravno nasilje, naperjeno zlasti proti delavstvu, ki bi bilo vsled tega volilno znatno prikrajšano. Ta določitev prikaže v juri luči ves reakcionarni smoter predlaganega vladnega volilnega reda. Delavstvo tega nasilstva ne bo trpelo in se mu bo ogorčeno uprlo. Zborujoče delavstvo bi se eventualno strinjalo s tem, da se v najkrajšem času določi kvečjemu šestmesečna bivalna doba.

Protestira nadalje proti vsakršnemu omejevanju ženske volilne pravice. Žene so zlasti v vojni dobi pokazale vso svojo delavno silo in politično zrelost. Vsako zankanje ali omejevanje ženske volilne pravice bje v obraz najeleментарnejšim načelom, najprimitivnejšim demokratičnim. Socialistično delavstvo bo zastavilo vse svoje sile, da dobe žene svoje polne politične pravice.

Protestira obenem z vsem poudarkom proti vsakršni kapitulozni omejitvi kandidatne pravice v občini ali parlament.

Poudarja oben besedo, da je vobče nezadovoljno z osnovnimi tendencami predlaganega volilnega reda za občino, kolcega preveča, vsaj kolikor je razbrati iz neznanih določil, absolutistični meščanski strankarski interes. Zahteva slej ko prej, da se izda v najkrajšem času nov volilni red za občino in parlament po najhujšem poročilu in na podlagi splošne, tajne, direktne in enake volilne pravice za vse državljane obojega spola.

Dviga tudi ob tej priliki svoj glas proti razsajajoči dragini kakor tudi proti objavljeni zamenjavi kronske valute z novo dinarsko v razmerju 1 : 4, katera pomeni gospodarsko katastrofo posebno za delavstvo in proti nečuvni posebnosti vladnih faktorjev v izvedbi vseh tuzadnih akcij in protidraginskih odredb ter proti reakcionarnemu pravcu in cenzurni praksi na škodo delavskega gibanja.

Slovensko socialistično delavstvo bo branilo svoje pravice z disciplinirano, strnjeno močjo svojih razrednih organizacij.

Končno se izjavlja ljubljanski proletarijat solidarnim z bratskim srbskim proletarijatom v njegovem boju proti reakciji la preganjanjem, ki jih je začela vlada proti socialističnemu gibanju v Srbiji.

Živela proletarska solidarnost, živele socialistične občine in socialistični parlament!

Za nim je govoril še neki sodrug iz Trbovelj, ki je izjavil svojo solidarnost. — Med shodom, ki je bil prirejen pod milim nebom z velikim pompom, mnogimi rečmi zastavami in reklamnimi tablicami: Revolucije so stroji zgodovine, ven z žensko volilno pravico itd. so nahirali nalašč v to pooblašeni nabiranci in nabiralka za socialistični volilni sklad in prodajalci brošure. Po sprejetju resolucije je zapel socialistični shod delavsko himno, nakar so se zborovalci razvstili v sprevid, ki je odkorakal po ljubljanskih ulicah pred deželno vlado, kjer je posebna deputacija izročila

predsedniku gosp. dr. Gregorju Žerjavu sprejeto resolucijo. Po daljšem odmoru se je zopet pokazala deputacija in spoved je odšel pred hotel Slon, kjer je sodrug Golub razglasil, da je predsednik gosp. Žerjav dobrohotno sprejel resolucijo ter ponudil, da je bil včeraj v Beogradu sprejet načrt volilnega reda, pri katerem so se upoštevale tudi socialistične želje in se je

dovolilo, da dobe volilno pravico vsi oni, ki prebivajo v dotični občini eno leto, da se da delavcem in nastavljenkam v obratih in trgovinah volilno pravico ter da se vrše občinske volitve, kakor se zagotavlja, sredi meseca marca. Po raznih živahnih medikacijah se je končno sprejelo na poziv sodruga Vencelja razšir.

Politične vesti.

— Vrnjen mandat za sestavo kabineta. Beograd, 8. februarja. Predsednik narodnega predstavništva dr. Pavlovič, kateremu je bil poverjen nalog, da vodi porazgovore s strankami za sestavo kabineta, je svoj mandat vrnil kroni, ker ni imel uspeha. LDU.

— Pogajanja med demokrati in opozicijo. Beograd, 7. februarja. Včeraj ob 17. je bila prva seja delegatov demokratske zaednice in opozicijskega bloka. Razpravljalo se je o sestavi koncentracijske vlade. Danes se pogajanja nadaljujejo. Pri tem prvem sestanku so se izražala le splošna naziranja o sedanjem parlamentu. Zlasti se je debatiralo o tem, ali naj se ta parlament vzdrži, ali naj se izvedejo nove volitve. Včeraj dopoldne so stranke opozicijskega bloka določile svoje delegate: Narodni klub dr. Lorkoviča in dr. Drankoviča, Jugoslovanski klub dr. Korošca in Stanka Banovića, neodvisni dr. Bogdana Medakovića in dr. Peleša, demokratska zaednica Kosto Timotijevića in Svetozara Pribičevića, radikalci Ljube Jovanovića. Opozicijski blok je določil, da otvori dr. Korošec pogajanja. K njim so demokrate poslali Koste Timotijevića. Dr. Korošec in Timotijević sta razmotrivala deložnost sedanjega kabineta. V imenu opozicijskega bloka je izjavil dr. Korošec, 1. da se mora sestaviti koncentracijska vlada; 2. da naj parlament voli ustavni odbor; 3. parlament naj uredi volilni zakon in druge važne zakonske predloge, kakor proračun, ratifikacije mirovnih pogodb, zakon glede Narodne banke, valutno vprašanje itd.; 4. parlament naj zbora stalno. O. Timotijević je odvrnil, da demokratska zaednica pristane le na to: 1. da se sestavi koncentracijska vlada; 2. da bo vlada imenovala ustavni odbor; 3. da se danji parlament sprejme volilni zakon; nato se bodo takoj vršile nove volitve. In sicer zato, ker sedanj parlament ni več delazmožen. LDU.

Beograd, 8. februarja. Včeraj dopoldne se je sestala opozicija. Dr. Korošec je poročal o svoji konferenci z g. Timotijevićem. Opozicija je formirala svoje znane pogoje, o katerih je dr. Korošec obvestil Timotijevića, ki je včeraj popoldne na konferenci ministrskega sveta o njih poročal vladi. Eden izmed bistvenih pogojev opozicije je ta, da zahteva zasedanje začasnega narodnega predstavništva do konstituant. Kakor se govori v krogih opozicije, so osebna vprašanja v sestavi koncentracijske ali eventualno koalicijskega kabineta izključena. LDU.

— Protivražnja. Beograd, 8. februarja. Včeraj je bila v kabinetu ministra za prehrano konferenca o gospodarskih problemih. Največja pozornost se je obrnila na sredstva, ki jih je minister prehrane predlagal za pobiranje dražnje. LDU.

— Noblova nagrada za mir. Beograd, 8. februarja. Predložil jugoslovanskih vseučilišnih profesorjev, da se Noblova nagrada za mir za leto 1919 podredi predsedniku Wilsonu, so se priključili vsi člani norveškega parlamenta. LDU.

— Nizozemska ne izroči Viljema. Pri razpravi o proračunu za zunanje stvari je svobodnomislalni demokrat Felds stavil predlog: Zbornica soglašaja s tem, da se vlada brani izročiti bivšega nemškega cesarja. Predlog je bil sprejet.

— Izročitev bivših avstrijskih generalov in politikov. Dunajski listi poročajo, da zahtevajo zavezniški, da se jim izroči med drugimi te - le bivše avstro - ogrske generale: Potiorek, Arza, Kovesca, Svetozara Boroevića in nadvojvodo Josipa, izmed politikov na bivšega ministra zunanjih del grofa Berchtolda.

— Kautsky zahteva deportacijo Viljema. »Il Piccolo della Sera« poroča iz Londona o intervjuu urednika »Daily Chronicle« s Kautskym, v katerem je slednji izjavil, da je treba na vsak način odstraniti bivšega cesarja Viljema iz Amerikana, ker je preblizu Nemčije. Proces proti Viljemu se mu zdi nepotreben, pač pa je treba odvzeti bivšega cesarja v kak oddaljen kraj, kjer bi se ga moglo strogo nadzirati. Danes snuje Viljem neprestano s svojimi prijatelji intrige. Zato bi se moralo zahte-

vati od Nizozemske, da ga internira na kakem otoku v Sundu.

— Nemčija se punita. »Petit Parisien« piše k predlogu nemške vlade, naj državno sodišče v Lipskem sodi vojne krivce, čijih izročitev zahteva ententa, nastopno: Ako se ne bo našel vojak ali orožnik, kakor pravi to nemška vlada, ki bi aretirali krivce, se prejkone tudi ne bo našel nemški sodnik, ki jih bo obsodil. Ta justična komedija ne more varati nikogar. Ententa stoji pred premišljenim sklepom Nemčije, ovreči mirovno pogodbo. Zavezniški morajo ostati trdni in odločni, sicer se vsa mirovna pogodba zopet zruši.

— Češko - bolgarska pogajanja. LDU, Lyon, 7. februarja. (Brezčično.) Z ozirom na vesti nekaterih listov, da se vrše med Prago in Sofijo pogajanja za nekaj političen sporazum med obema državama, objavlja čehoslovaška vlada uraden dementi, kjer označuje vse te vesti kot popolnoma neresnične.

— Oboroženje Čehoslovake. K vestem lista »Neues Wiener Journal«, da je Bavarska dobavila Čehoslovaški republikli znatno množino pušk, streljnic, nabojev in reflektorjev, izjavlja tiskovni urad ministrstva za narodno obrambo, da podatki glede množine dobavljene vojaškega materiala niso točni. Ugotavlja se, da te dobave niso bile plačane v kompenzaciji nego v gotovini. Dobava se je izvršila z vednostjo in privolenjem entente.

— Amerika proti skrajšanju delavnega časa. Zet umrlega Roosevelta, bivšega predsednika Zjedinenih ameriških držav je imel v senatu znamenit govor proti svetovnemu pokretu za skrajšanje delovnega časa. Dejal je: To gibanje je nevarno za celokupno kulturo človeštva. Amerika je vedno zastopala stališče, da se ima nuditi delavcu za kvalitativno delo kar največja plača, da je pa nasprotno delavec dolžan, staviti splošnemu blagru svoje skrajne moči na razpolago. — Ne sme se pozabiti, da je splošna blaginja v bistvu rezultat skupnih delavnih moči. Po tem načelu je Amerika velika postala. — Kleta vojska pa je vzgojila zaradi lenuhov. Brezvestni politični agitatorji so poskusili to mentaliteto izriniti v svoje temne namene, da bi stopnjevale s krašanjem delovnega časa in zvišanjem plač dovedli svetovno gospodarstvo do poloma in potem v nelazgibnem socialnem kaosu v kalnem ribarilu. Amerika je pravčasno spoznala to nevarnost in ji bo zastopala z nelazgibno energijo pot. Prepoved štrajka rudarjev je šele pričetek velikopotezne akcije vlade v tem pogledu. Govornik se nadeja, da bodo evropske države, ki potrebujejo še bolj nego Amerika skrajnega napora vseh sil, sledile temu zgledu in vedele naiti sredstva proti nezdravim gospodarskim načelom, ki vodijo v propast. Najvišje plače ob kar najkrajšem delovnem času so grobožniti vsake blazne.

— Francoska zunanja politika. V razpravi o zunanji politiki je ministrski predsednik Millerand zagotovil zbornici, da bo novi kabinet nadaljeval politiko ministrstva Clemenceau in bo obdržal vse zveze Francije. Ako bi narodni interesi to zahtevali, bo vlada vzpostavila odnose z Vatikanom in kabinet bo povabil parlament, naj se o tem izjavi. — Glede jadranskega vprašanja je ministrski predsednik izjavil, da Francijo vodi pri vsem njenem delanju edino le skrb za svetovni mir, za bratski italijanski narod ter za srbski narod. — Millerand je nadalje naznanil zbornici, da je bolgarsko sbranje ratificiralo mirovno pogodbo in je izjavil, da bo vlada sproti obveščala parlament o stanju madžarskega vprašanja. Francija se ne bo odrekla njemur od svoje slavne preteklosti v orienitu. Turški delegati se bodo pozvali k novemu zborovanju mirovne konference v Parizu, kjer se bo tudi ratificirala mirovna pogodba s Turčijo. — Kar se tiče francoske politike v Siriji, ni nobena vlada imela kdaj namen ogroziti neodvisnosti sirskih prebivalcev. Francija jim hoče dati le dobro upravo in pravico. — Po končani razpravi je zbornica s 513 proti 66 glasovom razšla vladi zaupanje.

— Represalije v slučaju zavr-nitve izročenja krivcev. Dunaj, 7. februarja. Poslaniška konferenca na Dunaju se je posvetovala o represalijah, ako bi Nemčija hotela odkloniti izročitev krivcev. V tem pogledu sicer se ni došlo do definitivnega sklepa, namerava se pa v skladu odločitve preizkušati diplomati-

stro - ogrska sporazumeli, zajamčiti neodvisnost Albanije ter se zadržati vsake okupacije. Ako bi obstojal kak dokument, ki javlja kaj drugega, je gotovo ponarejen.

POLOŽAJ FRANCJE, RUSIJE, NEMČIJE V MILLERANDOVH IZVAJANJH.

LDU, Pariz, 6. februarja. (Dun. kor. urad.) Agence Havas poroča: Ministrski predsednik Millerand je med razpravo o položaju na Ruskem izjavil, da vzpostavitev trgovskih zvez z ruskimi gospodarskimi združenji nikakor ne pomenja, da bi se s tem obnovili stiki s sovjeti. Francija bo podpirala Poljsko, ako jo bodo boljševiki napadli. Ko bo ruski narod zavzel v mirovni konferenci mesto, ki mu pristaja, bo Francija storila vse, da se ustvari pogodba, ki odgovarja dejanskemu položaju. Dalje izjavlja ministrski predsednik, da bo vlada versailleske mirovne pogodbe izvedla neomajno in sporazumno z zavezniški. Obžaluje, da Zedinjene države pogodbe se niso podpisale, da pa nima strahu glede odločitve Zedinjenih držav. Govornik navaja, da Nemčija ni dobavila one množine premoga, ki ga predstavlja mirovna pogodba, ter pravi: To je nesprejemljiv položaj; zahtevali bomo vnovič, da se naša zahteva izpolni ter bomo zavezniške o vsem, kar bomo storili, sproti obvestili. Vlada bo Nemčijo obvestila, da je vsled tega, ker Nemčija očitno ni izpolnila vseh svojih obvez, mnenja, da so za izvršitev določenih rok prekinjeni in ne teko dalje. Zavezniški imajo za primer, ako Nemčija namenoma ne izvrši svojih dolžnosti, pravico, ukrepati prohibitorične odredbe, gospodarske in finančne represalije in sploh vse korake, ki jih smatrajo za koristne, ne da bi imela Nemčija pravico, jih smatrati za sovražne ukrepe. Zavezniški si pridržujejo pravico, da se poslužijo vlačkih ali drugačnih ukrepov. Po mojem mnenju, je dejal govornik, je torej prišel trenutek, da storimo vse korake, ki jih omogočuje mirovna pogodba, ter izjavim, ne da bi najmanj grozil, samo da smo popolnoma na jasnem, da ne želimo zahtevati od Nemčije česar, po pogodbi ni dolžna storiti; kar pa je dolžna, to bomo zahtevali. Zbornica je po izjavi ministrskega predsednika in po kratki debati sprejela Renardov dnevni red. Dnevni red jemlje vedno izjavo v vednost ter izreka zaupanje, da bo skupno z zavezniškimi in pridruženimi vladami vodila zunanjo politiko, ki bo obnovila svetovni mir in ki bo odgovarjala materialnim in moralnim interesom Francije.

— VOJNI KRIVCI. LDU, Pariz, 7. februarja. (Dun. kor. urad.) Agence Havas javlja: Snoti priobčena lista vojnih krivcev, ki se morajo izročiti, vsebuje 100 zahtev Velike Britanije, 334 Francije, 29 imen od strani Italije, 334 zahtev Belgije, 53 imen od strani Poliske, 41 od strani Rumunske in 4 od strani Jugoslavije.

LDU, Berlin, 8. februarja. (Dun. kor. urad.) Pozno snoti je francoski pravnik izročil državnemu kancelariu listo vojnih krivcev z nespremenjeno spremeno noto. Razen tega je izročil državnemu kancelariu pismo, ki se glasi: »Predsednik mirovne konference, 3. februarja 1920. Gospod predsednik! V zmislu § 3 dne 2. junija 1919 podpisane protokola si usojam izročiti Vam v imenu zavezniških sil eksemplar v zmislu člena 228 versailleske mirovne pogodbe po angleški, francoski, italijanski, belgijski, poljski, rumunski in srbo-hrvatsko-slovenski vladi sestavljene liste. Lista ne vsebuje onih nemških državljanzov ki so za vojne zgrešili neštete zločine. Zgoraj imenovane vlade so menile, da morajo označiti samo one osebe, katere zadene največja odgovornost. Naznanjeno število vojnih krivcev zastaja daleč za številom zločinov, ki so jih izvršili nemški državljani s kršitvijo vojnih zakonov in vojnih običajev. Ni namen omenjenih vlad, amnestirati zločine onih, ki niso v tej listi imenovani. To poročilo nikakor ne jemlje tem državam pravico, postopati proti njim na njihovem ozemlju. V zmislu člena 228 mirovne pogodbe so označeni v listi vojni krivci ali po imenu, po stopnjah njihovega urad. poslovanja, za katerega so jih nemške oblasti določile. Zgoraj omenjene vlade si pridržujejo, kakor je to predvideno v členu 230 mirovne pogodbe, pravico, zahtevati od nemške vlade spise in pojasnila, ki bodo potrebna, da se natančno razjasni kaznivno delovanje in da se natančno ugotovi odgovornost. Nadaljnje poročilo Vam bo v odgovor Vašega pisma št. 89 (t. j. nota barona von Lersnerja o vprašanju izročitve z dne 25. januarja) naznanila okolnosti, v katerih zavezniške države želijo, da se izvrše določbe mirovne pogodbe. Z najvišjim spoštovanjem. Podpis Millerand.

— REPRESALIJE V SLUČAJU ZAVRNITVE IZROČENJA KRIVCEV. Dunaj, 7. februarja. Poslaniška konferenca na Dunaju se je posvetovala o represalijah, ako bi Nemčija hotela odkloniti izročitev krivcev. V tem pogledu sicer se ni došlo do definitivnega sklepa, namerava se pa v skladu odločitve preizkušati diplomati-

čne odnose, uvesti blokado nemškega obrežja in zasesti pokrajine desnega brega.

O IZROČITVI VOJNIH KRIVCEV.

Dunaj, 7. februarja. Glasom nekoga berlinskega poročila bi bilo ministrstvo pripravljeno zadovoljiti antanto v toliko, da izroči zahtevane osebe kakemu nevtralnemu sodišču. Vpoštev bi prišla Švica, ki se je baje tudi že neoficijalno izjavila pripravljeno, izvesti sodno postopanje, ako Nemčija to zaprosi in v to tudi antanta privoli. Pri postopanju bi sodelovali tudi zastopniki Nemčije in antante.

TRAJNO NEVTRALNE DRŽAVE.

LDU, Trst, 6. februarja. »L' Era

Nuova« poroča iz Pariza: Iz švicarskega vira javljajo, da nameravajo Danska, Nizozemska in Avstrija proglasiti svojo trajno nevtralnost po vzgledu Švice in zahtevati vstop v zvezo narodov na podlagi tega stališča.

ČESKE ČETE ZAVZELE IRKUTSK.

LDU, Berlin, 7. februarja. (Dun. kor. urad.) »Lokalanzeiger« poroča iz Tokija, da je general Semenov s češkimi četami zavzel Irkutsk.

PROTIROMUNSKA ZAROTA.

LDU, Temešvar, 8. februarja. Aretirali so nadškofa Glabfelderja in sto dijakov zaradi zarote proti Romuniji.

Dunaj in Rim sta se zopet našla.

»Il Piccolo« z dne 31. m. m. poroča sledeče z Dunaja: »Opoldanski listi objavljajo članek »Slov. Naroda«, ki razpravlja o vojaškem položaju Jugoslavije v slučaju vojne z Italijo in vabi vlado, naj zgradi potrebne strategične železnice in skladišča v obmejnem ozemlju. Dočim Dunaj ne prikriva svojega zadoščanja, ki bi ga imel ob izbruhu novega požara v pokrajinah, ki so se odcpile od prejšnje monarhije, je treba naglašati, da so simpatije na naši strani, ako izvajamo klerikalne kroge. Javno mnenje smatra v očigled blaznemu jugoslovanskemu vedenju kot nezasišeno, da petletno uničevanje ni zamoglo izpametovati človeštva. Po drugi strani ne more nikdo bolje presoditi jugoslovanske predznosti kot Dunaj. V splošnem se izraža upanje, da bo zamogla dati Italija zločinom, ki še danes govorijo o vojni, zaslužen odgovor in da bo znala zoperstaviti nacionalistom nove države, energično akcijo, vredno njenih slavnih tradicij pravičnosti in svobode.

Po zaslugi naše veleevestne cenzure moremo to šele danes sporočiti svojim čitateljem. Zaslugu cenzure je tudi, da ne moremo kontrolirati, v koliko odgovarjajo te vesti resnici, ker se nam tudi dunajski listi dostavljajo skrajno neredno. Toda če stojijo dunajski listi tudi v resnici na takem stališču, kakor ga slika »Piccolo«, zamoremo samo ugotoviti: naša sta se bratca. Dosedaj je vihtel Dunaj bič, od slej naprej naj ga vihti Rim, Ne enega ne drugega ne ženira beseda imperijalizem, ki ga je podedoval drugi od prvega, ne enega ne drugega ne oblike rubežica, ko se sklicuje na humaniteto, ki naj bi bila dovedla človeštvo do pameti; niti takrat ne zarudita, ko govorita o pravičnosti in svobodi. Da upa Dunaj, da nam da Italija primeren odgovor, je torej popolnoma umevno, kakor je tudi umevno, da zna priti čas, ko bomo mogli tudi mi govoriti na eden ali drug način z Dunajem in da bo Dunaj takrat izražal vsa drugačna upanja kakor danes. Prilike ne manjka!

Pozor, primorski begunci!

Jadransko vprašanje se bliža rešitvi, zato je nam treba, da smo pripravljeni. Bodisi, da pridemo vokralje mile Jugoslavije, ali ostanemo za časno avtonomno pod Italijo: v obeh slučajih nam bo neobhodno potrebna ona inteligenca, ki živi sedaj v odzadi. Kako prav so storili Nortranjci, da so ostali povečini doma, kjer tvorijo trden jez italijanskemu navalu. Duhoven v cerkvi, učitelj v šoli ali uradnik v pisarni, vsi ste nam potrebni in pozivamo Vas, da se pripravite še to spomlad na odhod. V Gorici in Trstu se bodo ustanovili odbori, v Jugoslaviji pa naj ima vsak večji kraj svoj pododbor, ki nam bo pripravljat pot v ožjo

domovino. Dovolj dolgo smo bili deležni gostoljubnosti svojih bratov ob Savi, Dravi in Muri, sedaj pa je prišel čas, da se povrnemo na obrežje sinje Adrije, da postanemo branik političančevanja, kakor smo bili na severni meji branik ponemčevanja. Kdor je našel v teh krajih novo domaćijo in misli, da jej bo zamogel koristiti in služiti najpač ostane, kjer je; odpraviti pa se mora proti jugu naša inteligenca, ker jo čaka onstran Krasa resno gospodarsko in narodno delo.

Primorci, vsi na krov! Primorski odbor Gorica, Trst za vračajoče se begunce, svečana 1920.

Glas iz Maribora.

3. februarja 1920. Plesna manija v Mariboru zavzema brezdvomno širše dimenzije nego nova španska bolezen, na kateri je obolelo vkljub izredno visokemu številu zdravnikov v našem mestu nad 600 oseb. Zdi se, da se ne zavedamo žalostnega položaja, v katerem se nahaja naša neodrešena domovina, o katere nadaljnji usodi odločujejo ravno te dni kapitalistični zmagovalci v Parizu. Sedva pustni čas je treba izkoristiti — saj plesi in zabave itak ne odločujejo na mirovni konferenci! Tako mislijo najbrž ljudje, ki trditjo narodno premoženje v proslavo sv. Pusta. Sicer pa se morda nikjer ne pojije toliko alkohola, kakor ravno v našem »vnorodnem« Mariboru. Najvažnejša politična, na tudi kulturna in gospodarska vprašanja se rešujejo v pozni nočni uri ob čašah »pikrčana« v veliko veselje nemške gospode. »Narodno navdušenje« se razlega od ulice do ulice, nežna ženska mladina pa poveva sokolsko koračnico, ko je že davno minula stroga policijska ura.

Zato je tembolj razveselivo dejstvo, da je hram naše Talije vedno bolj obiskan. Naše gledališče pod vodstvom ravnatelja H. Nučiča je gotovo eno najboljših v celi državi. Izgalsko osebo izpolnjuje vestno svoje umetniške dolžnosti, čeprav je morda ta ali ona sila v gnetnem ozru nekoliko zapostavljena. Kakor povsod tako more biti tudi igralec le tedaj ambiciozen, če mu ni treba skrbeti za vsakdanje življenje. Prevelika razlika med honorarjem posameznih igralcev nikakor ne vpliva dobro na razvoj gledališča. Zlasti starejše in priznane moči morajo imeti prednost pred drugimi. Simpatija in antipatija ne smeta biti merilo ne za zmžnost in ne za honorar. Prepričani smo, da bo g. ravnatelj vkljub svojem vsestranskemu delu za povzdigo gledališča našel trenutke časa za rešitev tega vprašanja, ki ogroža prihodno sezono našega gledališča.

Ziviljenjske razmere v Mariboru

postajajo vedno bolj neznošne. Draginja pritiska od vseh strani. Zato je bil že skrajni čas, da je začela posloovati tudi pri nas ekspoziitura urada proti navajanju cen, proti veriznikom in tihotapcem. V interesu poštenih ljudi je, da nastopi ekspoziitura energično proti elementom, ki ne poznajo nobene poštenosti. Po naših ulicah mrzoli vse polno najraznovrstnejših veriznikov in tihotapcev, ki izmozgavajo revnejše sloje. Merodajna oblast naj poseže brezobzirno med te elemente, drugače ni nobene rešitve pred draginjo in njenimi posledicami.

Zalostni pojavi socialne bede so v zadnjem času tudi pri nas na dnevnem redu. Pred nekaj dnevi je prišla v bolnico žena z otrokom, pustila tam otroka in izginila. Pred par dnevi pa so našli na bregu Drave zmznjeno dete. Pa ne samo socialna beda, ampak tudi pomanjkanje moralnega čuta je značilno za gotove žalostne pojave sedanjega časa. Tako so našli v greznici neke hiše 5-6 mesecev star človeški plod, ki je po uradnih informacijah v zvezi s družino nekake tukajšnjega klerikalnega zdravnika. Opravičevanje zdravniškega, da je prišel plod v greznico zgolj po nerodnosti družinske osebe v postelji se nahajajoče bolne soproge in da tega ploda ni bilo mogoče dobiti nazaj do momenta, ko se je greznica izpraznila, ne spremeni nič na dejstvu. Državno pravdnštvo, ki ima v rokah to zadevo, bo gotovo storilo svojo dolžnost.

Tukajšnje obmejno poveljstvo je ukrenilo vse potrebno, da se bodo naši vojni vietniki iz Italije sprejemali kolikor mogoče dostojno in prirsčno. Mariborsko žensko društvo pod predsedstvom gospe Maistrove bo razdeljevalo pri vsakem transportu čaj in cigarete. Transportov se bodo udeleževale vse vojaške in civilne oblasti. Tako bodo videli naši vojni vietniki, da imamo zanje čut in srce, česar so tako pogrešali v dolgem italijanskem vletništvu.

Z. V.

Politično - sociološko opravežanje.

Pred stoletjem so na dunajskem kongresu ustvarili Metternichovi krogi prenovljeni Evropi nov kostim. Kmalu pa so se izkazale velike hibe in potrebe zaplate so stale življenje mnogo manj mladih ljudi. Po stoletju je

zahtevala Evropa od svojih Jerobov zopet nov kostim ali i topot so za vstvarili nenopklicani fušmarji. Baš italijanski rokav prikazuje ogromne napake.

Vestila Italija se bolj misla daleč.

Telefonska in brzajovna poročila.

ALBANIJA, ITALIJA IN AVSTRO-OGRSKA.

LDU, Rim, 7. februarja. (Dun. k. urad.) Agencija Stefani javlja: Pri razpravi interpelacije o zunanji politiki je poslanec Salvemini izjavil, da je Giolittiava vlada nameravala razdelitev Albanije. Tenu nasproti le izjavil Giolitti, da sta se Italija in Av-

stria strinjili, da se Albanija razdeli med Italijo in Avstrijo. Italija in Avstrija sta se strinjili, da se Albanija razdeli med Italijo in Avstrijo. Italija in Avstrija sta se strinjili, da se Albanija razdeli med Italijo in Avstrijo.

vice že v prvih začetkih in zahteva najlepše niene pokrajine zaradi strategičnih mej. Ste li videli kje, večji političnovojaki nonsens?

Polotok Italija, ki nima sredstev, da v enem stoletju izvrši najnujnejše popravne v lastnih preštevlinih pristaniščih, posega po edinem boljšem pristanišču svojega majhnega soseda. Je li kje gorostasnejši gospodarski nonsens? Humanistična Italija zaslužuje ml-

ljon kulturnih Slovanov, ki se ne šijo pogrezati v italijansko analfabetstvo. Ni li to urnobesni kulturni nonsens?

Dunajska mirovna pogodba se je sklicevala na Boga in citirala sv. pismo. Pariška konferenca se sklicuje na pravico narodne samoodločbe in citira Wilsona.

Je - li v tej formalni razliki ves napredek najprosvetljenjega stoletja.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 9. februarja 1920.

— **Prifod ministrske komisije v Ljubljano.** Danes popoldne so prispeli v Ljubljano ministri dr. Albert Kramer, Kosta Stojanovič in Anton Kristan, ki tvorijo, kakor smo poročali že v soboto, posebno komisijo, ki naj prouči razna za nas pereča gospodarska vprašanja.

— **Zopet kričijo in besni modrijani v Peskovem žurnalu,** kakor znani derviš v Askerčevi baladi. Tudi zanj bi bilo treba — vode in mokre cunje. Zato nas njegovo razsajanje ostavlja hladne in ravnodušne, to tem boli, ker vemo, da stoji mož, ki meče tako debelo kamenje na druge, še vedno v — Karlovi službi za svetle srebrnike.

— **Samo Kočevarji in nič drugega kakor Kočevarji.** Svoje dni so Kočevarji prisegli na program »Deutschland, Deutschland über alles!«, danes so se nanovo orientirali in njihovo glasilo »Gottscheer Zeitung« sklicira njihov najnovejši politični program tako - le: »Ako bo volilna geometrija našo deželico raztrgala, nam bo našo politično stališče olajšala v toliko, da bomo do cela mirno lahko prepuščili šport politični borbi drugim, ne da bi nam bilo samim potreba, da bi se prepirali razen, ako smo že popolnoma izgubili glave. Kdor čuti v sebi potrebo, da se klanja političnim svetovnim naziranjem, naj se s tem bavi privatno, pušča pa naj pri miru volivca nemškega soseda, ker se svet pretresujoča vprašanja itak ne bodo reševala v kočevski deželi. Svojo usodo smo doslej prenašali z dostojanstvom. Zato ne smemo svojim nasprotnikom nuditi slike narodne neslovnosti. V prvi vrsti moramo biti Kočevarji. Briga mo se v vsakem oziru za občinske volitve, toda ne po političnih, marveč po gospodarskih in narodnih načelih. Skrb za splošnost je glavni adut in ta je za nas kočevarski.«

— **Nemški Korošci groze.** »Neues Ozezer Tagblatt« poroča, da je v velikovškem političnem okraju radi političnih prestopkov zatvorjenih okrog 400 oseb. V Velikovu so baje zapori prenapolnjeni. Obsojeni so bili med drugimi: notar Rabitsch na 3 tedne zapor, brivec Wernig na 6 tednov in 600 kron globe, Ignacij Lindel na 5 dni, Fran Treppo in Anton Kovatsch na 14 dni, Josip Homar iz Doberlevasi na 3 mesece in Plešchitschnig na 10 tednov zapor. Te vesti komentira omenjeni list tako - le: »Radi neprestanih preganjanj in radi naš, ki se niso izpolnile, se bliža razpoloženje domačega koroškega prebivalstva obupanosti. Prihajajoče vesti iz Koroške opozarjajo nujno na to, da se je treba bati zelo resnih posledic. Prišlo je do krvave vstaje. Pomirilivi življenja nimajo nobeneza vpliva več.« Iz pisave nemških listov je razvidno, da bi Nemci zopet radi izzvali krvave spopade na Koroški, toda ako mislijo, da nas bodo tako presenetili, kakor lani, se kruto motijo. Naj le prično, prepričali se bodo, da stojimo to pot Jugoslovani budno na braniku.

— **Tako ne sme iti naprej!** Narasčanje draginje, kakor jo opažamo v velikem stilu zopet zadnje dni, nima v prav nobenem dejstvu svoje opravičljive podlage. Naša valuta se v inozemstvu boljše, ugled naše države tudi narašča, promet na naših železnikah tudi ni tako mizeren, kakor pri nekaterih naših sosedih, tudi red v naši državi še ni tako na slabem, da bi smel vsakdo delati, kar hoče. Zato je popolnoma neupravičeno, če doživljamo zadnje dni zopet tako zločinsko navijanje cen, kakor ga hočem navesti v par primerih. Opozorjam odjemalce na tole dejstvo: Če na našem trgu nena doma, — kar čez noč —, zmanjka kakkega predmeta, lahko vzamete strup, da se bo blago iste kakovosti čez par dni zopet pojavilo za najmanj 20% dražje. Vsako blago pa ima zadnji čas to čudno svojstvo, da od tedna do tedna v svoji ceni narašča, ne izboljšuje se pa prav nič v svoji vrednosti. Mi uradniki svetimo s svetilkami št. 1., cilindri za tako svetilko je stal pred enim mesecem 1 K, pred 14 dnevi 1 K 50 v, danes stane 2 K 50 in obljubila se, da bo prihodnji teden zopet dražji. Čala sploh ne pijemo več niti kot nadomestilo za goriko večerjo h kruhu, odkar je rum. hodi po tedenskih lesčevih polagoma od 42 K, na 44 K, 46 K, 48 K. Petrolej stane v Gradcu 5 K 80 v avstrijski valuti in silno se opravičujejo da je tako drag, ker ga ni bilo mogoče dobiti iz Romunije, marveč je moral priti iz Galicije, pri nas ga plačamo 8 K v naši valuti in nobeden se ne opravičuje, da ga dobimo toliko, da lahko svetimo v svojih stanovanjih, kakor so prej svetili po najslabših hlevih. Kruh se je pognal hlebec od 2 K na 3 K, a hle-

ček je skoro za polovico manjši. Črni kruh je težek, kakor kamen in zelo slabo prebavljiv. Prej je pojedla moja rodina za 12 K kruha na dan, danes za 20 K nimamo zadostni kruha. In zdaj še k poglavju za sebe. Ustanovili smo si uradniki, seveda lepo v neslogi »Samopomoč« in pa »Gospodarsko združenje«. Aprovizacija za cenejša živila odkazuje tem organizacijam blago. Moralo bi biti torej povsod po isti ceni, ker sta obe organizaciji namenjeni deloma tudi razbremenitju ubožno akcije. Toda kaj vidimo? Navalam samo mast. »Samopomoč« jo daje svojim članom po 42 K in zatrjuje se mi, da je bila mast dobavljena organizaciji zadnje dni. »Gospodarska zadruga« jo prodaja po 46 K in nima pri tem ravno tako nič dobička, kakor ga nima »Samopomoč«. Kdo je temu kriv, kje tiči protekcija? Pa še to bi prenesli, če bi mogli dobiti za vrat onega lopova, ki je »masti«, katero je dobila »Gospodarska zadruga« v razprodajo, pričeškal najmanj za eno šestino vode. Najmanj za 7 K je vsakdo pri tej masti ogoljufan vsled brezvestnosti spekulativ!

— **Pokojniškemu zakladu »Udrženja jugoslov. novinarov«** je darovala »Učiteljska tiskarna« 1600 K, za kar li odbor izreka iskreno zahvalo.

— **Na naslov višjega šolskega sveta v Ljubljani.** Pišejo nam: 25. januarja t. l. se je vršila v šolskem posloju v Črnomlju seja tamošnjega krajevega šol. sveta. O tej seji krožijo po mestu nekam čudne govorice. Znanj avstrijske denuncijant Matija Skubic, ki je kriv, da je bil ubogi Kramer ustrelen, je imel glavno besedo. Ali misli Skubic, da so se njegovi grehi pozabili? Dan obračuna s njim se bliža. In tak človek si še upa na dan in je še član krajevega šol. sveta! Mi protestiramo najodločneje proti temu. Nekj drugi član, česar ime je na razpolago, se je lotil tudi podob oseb iz kraljeve hiše, češ, da jih ni treba, da kdor jih je naročil, naj jih tudi plača etc. Pri tej seji so kričali ti moške, da počelo 6. razreda, da je ta za škrice, kar je tem bolj nespetno, ker so baje razum treh učencev vsi otroci meščanskih in knežkih staršev. Popolnoma neznan je tem mozem njihov delokrog. Vtkali so se torej v druge šolske stvari, in opetovano dokazali, da prav nič ne razumejo o šolstvu. So pač to moške še izza časa dr. Sušteršiča, čigar geslo je bilo: »Na vodilna mesta analfabete in sovražnike napredka in omike, katerim pristojalo je gnoine vile in ne držalo. In takim ljudem je izročena skrb za šolo! Tužna nam majka! Pozivljamo višji šolski svet, da uvede strogo preiskavo, in poskrbi, da pridejo v kralni šolski svet moške, ki imajo zmisel za napredek in povzdigo šolstva.

— **Šola na Ledini — ukrožena.** Pišejo nam: Naši volaki-vjetniki, ki se vračajo iz italijanskega ujetništva, so gotovo največji trnini, kar jih je sploh med državljani. Zato je prav, da jim priredimo najpriščnejši vsprejem in jim pripravimo najudobnejše bivanje ob času povratka v domovini. Ujetniki bodo najprej v vojašnici okopani in razkužili se jim bo obleka. Na to se bodo vsled magistratne odredbe nastanili na l. mestni šoli na Ledini. V šoli ostane vsak transport do tedi, da se ranžira vlak, ki jih spravi domov. Teh vjetniških transportov bo pa več, ki bodo v tedenskih, štirinajstidnevni ali pa še daljših odmorih prihajali v Ljubljano. Na ta način utegne biti l. mestna šola zatvorena za pouk, morda dva meseca, ali pa še dalje! Kaj bodo rekli starši šolske mladine, da so izbrali za svojo štev l. mestno šolo, ki je, kar je splošno znano, med vojno največ trpela. Ali res ni nobenega drugega prostora v celi Ljubljani? l. mestno šolo na Ledini pohača blizu 700 učencev, dočim jih imajo druge mestne deške šole le po 200—400. Poleg tega je nastanjena v šoli na Ledini gremilna trgovska šola s 100 trgovskimi vajenci, ki ves čas vojne niso imeli pouka. Na l. m. šoli telovadbo tri telovadna društva z blizu 1000 telovadci. Ob večernih urah se vrši tečaj za srbohrvaščino in tečaj za francoščino. Toliko kulturnega dela se ne vrši na nobeni drugi mestni šoli. In to kulturno delo, ki je v najlepšem teku, naj bi se zopet prekinilo v veliki škodi slovenske mladine! Na vsaki drugi šoli bi bila škoda izdatno manjša. Pa še nekaj. Na šoli na Ledini je nastanjena in s velikim trudom nanovo urejena stalna razstavna hiša, ki je urejena čisto. Kam t.

sko sedaj? Ali jo bomo prepustili modri? Vaj navedeni razlogi govore odločno soper to, da bi se ravno l. mestna šola morala uporabiti za nastanitev vračajočih se vjetnikov. Zoper to namoro so storili svoje korake pri mestnem magistratu šolsko vodstvo, mestni šolski zdravnik in višji šolski nadzornik. Pa tudi starši šolske mladine ugovarjajo kar naložbo te šole. Pričakujemo, da bosta mestni magistrat in vojaško oblastvo dovolila, da l. m. šola na Ledini nemotena vrši svoje kulturno delo v prid naroda in države SHS. Prosim!

— **O nerednostih na pošti.** Pogostokrat se čujejo pritožbe, da prihajajo pisma in druge poštno pošiljke v roke naslovnikom z veliko zamudo ali pa da se izgube. Ker je vzrok teh nerednosti, kakor se iz mnogih slučajev razvidi, največkrat nezadosten naslov pošiljke, opozorjamo občinstvo, urade, zavode in razna podjetja na predpis, da mora biti na vsaki poštni pošiljki poleg naslovljenega kraja (bivaljšča) označeno tudi ime pripadajočega poštnega urada. Ako le prisnaso kraju (bivaljšču) ime okraja, občine, župnije itd., to ni kakor ne zadostuje. Posebno je paziti na natančno označbo kraja ali poštnega urada. Je li jih več enakega imena, n. pr. Ribnica na Dolenjskem, Ribnica na Pohorju, Ribnica ob Vrbskem jezeru ali St. Vid nad Ljubljano. St. Vid pri Zatični poleg mnogih drugih krajev »St. Vid«, v katerih ni poštne uradov. Nadale je potrebno, da je naslov napisan čisto in čitljivo brez vsakih okrasov, ime poštnega urada v naslovu pa vselej na desni strani spodaj. Mnogokrat se vidi, da je ime poštnega urada pisano z malimi, natančno označba pa z dosti večjimi črkami. Tako pišejo n. pr. Store pri Celju tako, da je beseda Celju prisnasa s še enkrat večjimi črkami kot Store. Pri hitrem delu v poštni službi se prav lahko prijeti, da se tako pismo mesto v Store pošlje v Celje, kar pomenja pri sedanjem redkem železniškem prometu skoro 24urno zamudo. Pravilo torej bodi, da je naslov poštne pošiljke čisto in brez vsake oznake, da je označeno pravilno ime pripadajočega poštnega urada na desni strani spodaj in zapisano tako, da se takoj razloči od drugih oznak. Če bi se vsak, kdor se poslužuje pošte, ravnal po teh navodilih, ponehale bi skoraj vse pritožbe radi izgub in zamud poštne pošiljke, katere zvržuje sedaj občinstvo skoraj vedno le na pošto upravo.

— **Uvedenje selske službe ter opustitev 2 nabiralnic.** Z dne 16. novembrom t. l. se onustite nabiralnici ška vas in Tomišel ter uvede pri kr. poštnemu uradu Studenec pri Ljubljani dostavljanje poštne pošiljke po selskem pismonoši v sledeče vasi: ška Loka, Matena, Brest, St. Janž, Tomišel, Vrbljane, Strahomer, ška vas, ška Gornji Ig. Kot in Staje. Dostavljanje se bo vršilo ob ponedelkih, sredah in petkih.

— **Umri je danes ponoči Kamilo Zitterschlagler,** triletni sinček skladiščarja strojne tovarne in livarne v Ljubljani, za špansko boleznijo. Pogreb jutri 10. t. m. ob pol 4. popoldne od Dunajske ceste 47. P. v m.!

Sekvestrirana podjetja.

III.

Rekli smo, da bi morala posel za nacionaliziranje prevzeti v ta namen osnovana banka. Tudi smo povedali, v čem naj obstoji nacionaliziranje. V naslednjem navedemo, kako si mislimo delovanje take banke:

1.) Provesti bi morala finančni del nacionaliziranja. 2.) Založiti posamezna podjetja s kapitalom in kreditom. 3.) Oskrbovati jih s surovinami. 4.) Po možnosti jih razširiti in povečati produkcijo. 5.) Po možnosti snovati nova podjetja. 6.) Disponirati in porazdeljevati izdelke fabrik, ki jih patronizira. Banka bi morala imeti strokovne oddelke za posamezne industrije, ktere bi vodili strokovnjaki. Iskati bi jih morali doma in na tujem. Ti strokovnjaki bi morali pripraviti cel gospodarski program v podrobnosti. Odobriti bi ga morala vlada. Evidentna bi bila korist, katero bi imela država od takega dela. Rekli smo že, da bi morala biti pri banki udeležena država s približno pol kanila. Drugo polovico bi imeli zasebniki. V odboru, upravnem in nadzornem bi imela država polovico zastopnikov. Na ta način bi imela neposredni vpliv na banko. Banka bi tako morala voditi gospodarsko politiko, katero bi vlada smatrala za naj-

koristnejšo za našo državo. Vlada bi vplivala na mlinsko industrijo v tem zmislu, da se fino moko rabi za izvoz, navadno krušno moko pa za domačo prehrano. Na sladkorno industrijo bi država vplivala v tem zmislu, da se razširijo obstoječe fabrike, grade nove ter da se sadi sladkorna repa. Tako bi počasi odpadla potreba uvažanja. Vlada bi mogla vplivati tudi na lesno industrijo, ki je za našo obnovo vrlo važna, to pa na ta način, da bi se finseje izvažalo, navadno blago pa porabljalo za domačo potrebo. Tako bi mogli s pametno izvozno politiko krepko vplivati na svetovni trg, kar obilitemo lesa. Poleg vseh teh koristi, na katere smo se le kratko opomnili, ni pozabiti, da bi bila država udeležena na dobičku, ki bi bil čvrsta opora za saniranje naše derutne finančne situacije.

S tem smo završili kratko razpravo v vprašanju, ki ga smatramo za važno za našo občno gospodarsko politiko. Držimo, da smo dosegli svoj cilj, ako smo obrnili pažno merodajnih faktorjev na to vprašanje, od katerega je odvisen v velikem delu napredek naše industrije. (Trgovinski glasnik v Beogradu).

— **Zaleta tihotanska družba.** Obmejnemu komisariatu v Spilju se je po dolgotrajnem zasledovanju posrečilo zasačiti tihotansko družbo, ki je s pomočjo nekaterih finančnih stražnikov iztihotapljala večje množine živin in tobaka v Avstrijo. Večina krivcev je že pod ključem; uradni organi pa bodo predani ngrotnemu sodišču radi zločina zlorabe uradne oblasti in radi podkupljivosti.

— **Pri Maji Nedelji v liutomerskem okraju** je umrl v soboto 7. t. m. tamošnji šolski ravnatelj g. Simon Cvahc v 67. letu svoje dobe. Pokojnik je služboval na istem mestu nepretrgoma nad 35 let ter je vzgojil dve generaciji tamošnjega ljudstva v strogo narodnem in naprednem duhu. Svoje vzorne delavnosti pa ni omejeval nikdar le na šolo, temveč je bil svojim bivšim učencem tudi v praktičnem življenju vedno moder svetovalec, vesten pomočnik in zanesljiva zaslomba v vseh težavah. Celi šolski okraj bo plemenitega moža učitelja težko pogrešal ter mu bo ohranil traven in časten spomin. — Zapustil je poleg vdove (sestre ljubljanskega podžupana dr. Triferja) dvoje odraslih otrok. Sin služi domovini kot orožniški kapetan na Koroškem, hčer pa je uradnica socialne oskrbe v Trbovljah. Blag mu spomin. Zalujoči rodbini naše iskreno sožalje.

— **Umri je danes ponoči Kamilo Zitterschlagler,** triletni sinček skladiščarja strojne tovarne in livarne v Ljubljani, za špansko boleznijo. Pogreb jutri 10. t. m. ob pol 4. popoldne od Dunajske ceste 47. P. v m.!

Turistika in sport.

Jugoslovanski olimpijski odbor.

Znane je, kako so se v starih časih razvijale pri Grkih olimpijske igre, ki so postale temelj cel naradni odgoji in državnemu moči antike Grke. Poleg telesne odgoje so pokazali Grki pri teh igrah tudi svoj duhovni razvoj in tako dosegli, da je tudi v duhu širke mase prodiral pojem »kultiviranosti« po katerem se je imelo srbati za plemenito in lepo razvito telo in dober ter plemeniti značaj. Na ta način so Grki dosegli moč, obraniti svojo domovino vseh sovražnikov, posebno Perzijancev, katere so uradno odločili le celo osvoboditi svoje rojake v Mali Aziji.

Kazanje, ko se je značjal teh igr bi ostalo spreminjati, nivo olimpijske igre več vidno svojega namena. Grki so se liro

pomehkužili, izgubili samozavest in z njo svobodo ter so jih lahko podjarmili Mace-donci in pomeje Rimljani.

Klasične olimpijske igre so s tem prenehale, prestalo je jačenje in vežbanje v narodu, kateri je postal slab, degeneriran. Da se zopet vzpostavilo stare olimpijske igre v vsem svojem sijaju in svoji moralni vzgojevalni sil, ne samo za Grke, marveč za celo prosvetljeno človeštvo, se je ustanovil pred 25 leti v Parizu poseben mednarodni olimpijski odbor s nalogo, da prireja po celim kulturam sveta nove olimpijske igre, ki bi obstojale iz starega našina telesne vzgoje in ki bi same odgovarjale našim časom. V ta odbor so vstopile vse evropske in ameriške države in prve olimpijske igre so se obdržale leta 1896 v Atinah nato v Saint Louisu 1904, Londonu 1908 in Stockholm 1912. In se

minuterstirale ves kulturni svet.

Slovenci in Hrvati nismo mogli doleteti sodelovati pri teh prireditvah kot narod, ker je uredba mednarodnega olimpijskega komiteja vezana na določbo, po kateri se morejo udeleževati olimpijskih igr le svobodne države in ne narodi. Le Cehi so si znali priboriti v Olimpijskem odboru lastno stališče. Slovincem in Hrvatim pa je bilo mogoče, nastopati samo kot Avstrijec ali Ogron.

Sele sedaj, ko imamo svojo državo, se more tudi narod jugoslovanski udeleževati olimpijskih igr. Po inicijativni bratov Hrvatov in v sporazumu s samostojna srbakim olimpijskim odborom se je dne 14. decembra 1919 osnoval v Zagrebu Jugoslovanski olimpijski odbor, v katerem le zastopani cel naš troletni narod in ki ima nalogo, pripraviti vse potrebno, da bomo nastopili na letošnji Olimpijadi v Anversu pred celim svetom tudi Jugoslovani. Letošnje olimpijske igre se vrše v Anversu namesto za leto 1916, za Berlin določeni, da se tudi s tem kaznuje Nemce, glavne proizvođačitelje svetovne vojne, in odškoduje mala, a junaka naša zavezniška Belgija.

Naloga nas vseh pa je, da se z vne-mo in požrtvovalnostjo pripravimo na ta veliki dan, ko bomo enakopravni z drugimi velikimi narodi nastopili na polju sportnega tekmovalja in pokazali, da četudi smo majhen narod, nismo zadnji.

— **J. SPORT.** — Dr. B.

— **Blejsko jezero** je zamrznilo in pokrito z močno ledeno skorjo, ki vabi vse drsčale, da se na nji naučijo vsega planinskega zraka še pred spomladjo, ki se že javlja z jarkimi solničnimi žarki.

Sportni klub »Mlitan«. Za 10. februarja 1920 določeni redni občni zbor se preloži na 24. februarja. — Članska telovadba na l. drž. gimnaziji se začasno prekine.

Dopisi.

— **Svetna vas v Rožni dolini.** Kakor povsod, tako je tudi tu zavladalo veliko ogorčenje, ko smo zvedeli za ultimatum entente in nasilni mir, ki bi ga nam hotele vsiliti tiste države, katere so kričale celo vojno v svet, da večina naj ne vlada nad manjšino. Sklicali smo protestni shod 27. prosinca, kjer sta Albij Erbežnik in in gospod Birtič prog. nadziratelj razložila zbranimu občinstvu pomen tega zborovanja. Sprejeta je bila sledeča resolucija: Na protestnem shodu v telovadnici »Sokola« v Svetni vasi na Koroškem dne 27. prosinca zbrani zborovalci najodločneje protestirajo proti krivičnemu in nasilnemu miru, ki ga nam nalaga ententa, in katerega ne moremo sprejeti pod nobenim pogojem, ker s tem bi morali pustiti toliko najzavednejših naših bratov, da duševno umirajo pod italijanskim jarmom. Pozivljamo vlado v Beogradu, naj sprejme predlog gosp. dr. Dinkota Trinašića, predsednika poslancev iz zasedenega ozemlja.

— **S Trate v Poljanski dolini.** Z ozirom na dopis v »Slovenec« z dne 4. februarja pod zaglavjem »Razpust občinskega odbora«, poročamo sledeče: Namero deželne vlade glede razpusta občinskega odbora na Trati pozdravlja večina občanov, ki se pač dobro zaveda samopašnosti naših susterčijancev, ki se seveda skušajo izdati za zelo nedolžne. V istem dopisu namreč izjavljajo: »Konstatiramo, da ne more vlada nič županu in ne občinskemu odboru očitati kakke pregreške.« — Ta je pa lepa. Vprašamo vas, zakaj pa je župan v preiskavi? Ogotovo po nedolžnem. — Nadale, zakaj so obč. odborniki pri neki seji takorekto odobrvali to, da je nameraval prejšnji župan — prima — susterčijanec — prikrasiti Jugoslavijo za več tisočakov? Sploh to niso nikaki občinski odborniki, ampak kimavci, ki pač ne zaslužijo drugega, kot da se jih odveže tega posla in postavi v pokol za vedno. Našim susterčijancem se tudi zdi smešno, da vlada ravno sedaj namerava razpustiti odbor. — Mi pa pravimo: Nič, nič smešno, pač pa velikanski strah imajo ti moške, oni se pač boje, da bi ti presneti »liberalci« ne izsledili kakke nerednosti. — Seveda, če jim vlada vsestransko ne gre na roko, pa tako zavpijejo: Revolucija od zgoraj! — Lagati tudi znajo neki klerikalci. V istem dopisu namreč trdijo, da je večina volilnih upravičencev na Trati v taboru SLS. Na to jim odgovarjamo: Je ster bila, pa še to le pod pritiskom Susteršiča in Lampeta, sedaj pa gotovo ni več. Morda pa z gotovostjo računajo na misijonsko delo, ki se baš ta teden vrši v naši fari: ej, zaslepljeni, nikar ne delajte račun brez krčmarja! Res, g. misijonarji se pač trudijo, da porabljajo cerkev v politične namene s tem, da pripravljajo le klerikalna društva in časopise, vse drugo, kar pa ne trobi v klerikalni rog, da je pa brezversko. Toda pri tem pomislite vi hinavski susterčijanci, da večina ljudi pri nas že zna ločiti vero od politike, dasiravno naš g. Joško ne zna, oziroma tega ne mara, pač pa namenoma vse meša v enem loncu. Torej, le nikar ali preveč ne obetati od političnega misijona. K zaključku vsem našim susterčijancem in »Slovincem« kot vnetemu zagovorniku teh, ter gosp. posol. Ostinčarju, ki le menda te dni romal po naši dolini in kupoval ščetke za značenje čevljev, v memento: Da, da, živimo v svobodni, demokratični državi, zato si pa vlada sme in sploh mora dovoliti take stvari, da razpusti samopašni susterčijanski občinski odbor na Trati! Vladi bi le še priporočali, da sploh vse susterčijanske občinske odbore razpusti ter vse to karo eksportira v Švico za njihov opredel.

— **Na Šolčanju** nam pišejo: Dne 3. februarja 1920 se je vršila poroka gospoda Antona Kurnika, kontrolorja v veleposlaništvu rudokopa z gospo Milko Ledenik roj. Rajšter. Gosp. Kurnik si je pridobil s svojim neprizadivnim delovanjem za društvo Šolčar in Šolčanka in za njegov ustanovni ob-

Išče se trgovski pomočnik iz delikatesne stroke, specializist, z dobrim spravevalom za vrvo moč istotam se sprejme prodajalka te stroke. Ponudbe na pošto predal 57 glavna pošta. 943

Soba in hrano išče pri solidni družini uradnik akademike izobrazbe. Cenjene ponudbe pod šifro: „Soba in hrana 949“ na upravo Slov. Naroda. 149

POSESTVO: hišo in zemljišče na prijaznem kraju kupi. Kdo, pove upr. Slov. Naroda. 460

Kupi se vsaka množina političnih steklenic za pivo. Ponudbe na Asončni zavod Drago Beseljak. Ljubljana, Cankarjevo nabr. 5. 944

Lepo bukovo oglišče se dobi na Emonski cesti št. 10. 940

Kupim dobro ohranjen dekoracijski diwan van v zelenem plišu. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 942

Vzgojiteljica večja nemškega, francoskega, angleškega in italijanskega je ika, išče mesta. Ponudbe pod „R. S. 1886“ na Podružnico Slovenskega Naroda v Mariboru, zastopnik I. Sušnik. 995

Proda se ali zamenja: 10 m dolga blaga za oboje 4 m rjavega sukna, 2 m rdečega klobučevine in 3 m blaga za čevljarje. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 896

Izjava.

Podpisani izjavljam s tem, da ni razloga česar sem doživel Marijo Lamberšek iz Brezno doline, ter rostim odpuščanja.

Jernoj Čertona.

Modru galicu,

afiju la, majungu, sumpor (žveplo), detelinu (detelin), ranar ciliu, kavu antos pr ma, nos ne, čaj, kasiju, crenu kvelinu 80%, u-olene s-rdele, itd. nu ja najjeftinije: **Northold Womman**, Zagreb, Brzljavi: Mercator Po-lovica: ilica 73. telefon inter broj 277. 893.

Saloniki orkester išče dobrega **violnista - voditelja.**

Dobra plača, nastop takoj. Po nudbe pod šifro „Saloniki orkester“ 953“ na upr. tega lista.

Kupim 8 travar profil 16, travar, 12, ali 20, 720 do 8 m dolge, 1 travar profil 25 ali 31 ter 9 do 10 m dolga. Ponudbe pod „Travars 888“ na upravnistvo Slov. N. r. 896

Išče se prihod in politika voharica, ki zna lihati in tati nekoliko šivati proti dobri plači in hrani. Nastop t. koj. Kje, pove urav. Slov. Nar. 88

Veče možno šoliti, prečiščenega proda ro opočnih dne nih cenah **Frankovšek, trgovca, Maribor.** 91

Proda se sušilnik, popolnoma nov (Gehrockanzug) za srednji no-tavo in še skoro prav n-č nošena. Daje častniški škornji, i kaste in druge častniške mon-ure in druge. Vračati me 14. in 15. ur ob delavnih na Bli- welski cesti 25 l. midstr. 854

Semena: obra in zanesljiva — prodaja **Jožin Urbančič, trgovina s semeni** v Ljubljani, Mikloš čeva cesta 8. Cenik na razpolago. 841

drvarska trgovina u Beogradu

pored same željezničke pruge i dunavske obale ornila bi veliko i maloprodaje sakovskog gradjevinskog materala u komislon ili u kompaniju, garanciju vrlo dobre. — Reflektanti neka se izvole obratiti za bliže izvešća u administraciji Slovenskog Naroda. 946

Kristalna soda.

Radi došlih surovin se prične z odpošiljativjo kristalne sode v približno desetih dneh. Blagohotne naročbe na tvornico mila in sode

IGNAC FOCK v Kranju.

OGLAS.

Potrebujemo različiti material za pogon i uzdržavanje željeznica te pozivljemo sve one koji bi bili voljni da nam tog materijala pribave neka do 20. februara o. g. podnesu oferte za materijal kojom razpoložu.

Kojo ponudu u cjelosti ili djelomično prihvatimo, odgovorimo do 25. februara.

Vrst i količina potrebnog materijala sabrani su u posebnom iskazu koji se može dobiti u našem ekonomskom odeljenju (G) ove Direkcije.

U ZAGREBU dne 1. veljače 1920.

Direkcija državnih željeznica.

Konkurs.

Opština grada Beograda, prema rešenju Opštinskog Odbora od 17. t. m. namerna je, da da koncesiju za vožnju po varoši sa automobilima i toga radi raspisuje ovaj konkurs, na koji poziva za interesovane.

Saobraćaj se ima vršiti:

1. kolima zvani „Taksi“.
2. kolima zvani „Otobisi“ (omnibus).
3. kolima zvani „Kamioni“ (teretni).

Saobraćaj se ima vršiti pod sledećim uslovima:

1. Da koncesionar da dovoljan broj „taksi“ u svima stanicama određenim za stajanje fikakara kao i na željezničkoj i parobrodskoj staciji. Koncesionar ima označiti okupan broj ovih kola za početak rada u 1920. godini kao i njihovo povećanje u idućim godinama. Sva ova kola moraju biti snabdevena sa ispravnim taksimetrom, uslovljava se vožnja danju i noću.

2. Saobraćaj Otobisima ima se otpočeti najdalje od 1. avgusta tek. godine u ovim pravcima:

- a) Prstenastom linijom (Slavija, ulicama: Beogradskom, Vindskom, Dušanovom, knez Mihajlovim vencom Karadjordjevim i Nemanjinom do Slavije)
- b) Klanica - Čukarica (do fabrike sećera)
- c) Pozorište - Klanica
- d) Pozorište - Novo groblje (Poincareva, Svetogorska, Ratar-ska i Grobljanska;
- e) Slavija - Voždova crkva; i
- f) Trkalište (kod tramvajске raskrsnice za groblje) — Smederevska trošarinska stanica;

Za saobraćaj pod a i b koncesionar mora imati najmanje po četiri otobisa a za ostale linije po dva u 1920. godini. U idućim godinama ovaj broj povećavati. Broj sedišta u ovim otobisima mora biti najmanje 16—20 sa podelom u dve klase.

Koncesionar se ima pokoravati naredbama Opštine u pogledu takse za prevoz publike, kao i drugim u pogledu saobraćaja.

3. Saobraćaj sa kamionima (teretnim kolima) ostavlja se koncesionaru po volji, s tim da celokupan teret sa težinom kamiona ne prelazi težinu 2500 kgr. Zabranjuje se saobraćaj u ulicama sa drvenom kaldrimom sem u slučaju prilaza u ove radi istovara.

Koncesionari imaju označiti u svojim ponudama rok trajanja koncesije da mogu upražnjavati ovu radnju u Beogradu.

Od koncesionara se zahteva da u Beogradu podignu jednu modernu garažu sa dobrim mehaničara i alatima radi opravke i privatnih avtomobila u Beogradu.

Koncesionar ne može upotrebiti ni jedna kola od napred navedenih bez predhodnog odobrenja Opštine Beogradske koja ima da ispita i odobri njihovu ispravnost, kako u pogledu motora tako i pogledu Tehničko-Saobraćajnih propisa.

Ponude imaju se predati određenoj komisiji u Tehničkoj Upravi (Jugovičeva ul. Br. 1.) na dan 20. marta u 10 časova pre podne.

Iz Tehničke uprave grada Beograda

28. Januara 1920 god. Br. 357.

Jadransko hotelsko in kupališno dion. društvo

Sušak-Reka, Zvonimirova ulica šte. 102.

Lastnik sledećih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPRANJA“ „IMPERIA“ Opatovci.	Sanatorij in veliko morsko kopališče „TERAPIJA“ Crikvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crikvenica. Telefon interurb. 11.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ T. telefon interurb. 2-14.	Vs hoteli in sanatoriji so najmoderneje z vsem komfortom ure eni. — O-krba izvrsna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse naročbe prejema i daie polasnila za Crikvenico: uprava hotela „Miramare“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „San-Marino“ v Novom; za Sušak: Središnji ured društva, Sušak-Reka. Naslov za brzojave: Jadransko društvo Sušak-Reka, telefon interurb. 3-3-3.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski. Tel. interurb. 5.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Bakar.		Hotel-Pension in veliko morsko kopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski

Franc Čepon
posestnik in gostinčar
Francka Čepon roj. Grdadolnik
poročena
Somotorica Horjul.

Komisija „BALFAN“ Ljubljana, nudi večjo množino **rozin, cveb, rožičev in kave** po nizkih cenah. Prodaja se samo na debelo.

Trgovino z mešanim blagom ali špecerijo, ozir. tudi prazne trgovske prostore s primernim stanovanjem v prometnem kraju Slovenije išče v najem ali zakup realen trgovec. Dopisil pod „Selitev maj 1920“. Naslov reflektanta pove upravnistvo „Slovenskega Naroda“ 859

Ribje olje

pristno norveško je sveže došlo.

Drogerija „SANITAS“ Celje.

Pozor!! Eternit!!

Proda se takoj 200 m² eternita po zelo ugodni ceni. — Ponudbe prosim na **O. BERKA, Brezovica 17 pri Ljubljani.** 1002

Dumić, Gjivić & Pitarević

trgovačko društvo za uvoz i izvoz

Zagreb Zrinjevac 15.

Bražno, pšenica, kukuruz, zob i ostale žitarice. Šibice, sveže, sapun, kavu i ostalu kolonijalnu robu na veliko nudi uz najpovoljnije uvjete. 998

Dve damski frizerki potrebu em za svoj salon. Na op. takoj ali po dogovoru. Plača 300 i 400 kron. Hrana stan in odstotki. R. Bosariček. Bjelovar (Hrvatska) 888

Domovina

zhaia od novoga leta naprej trikrat na teden

in sicer ob ponedeljkih, sredah in petkih. Trikrat pošiljana stane samo 3 K. Uprava „DOMOVINE“ je prenehala, da bi prinašal list poleg pregledov vsem dogodkov izvirne domače, zagrebske, beogradske in druge najpovešje brzojavne in telefonske vesti. Mesečno četrt, pol ali celoletno naročnino je rošiljal na naslov: Upravnistvo „DOMOVINE“, Ljubljana, Sodna ulica 6.

Zahtevajte „Domovino“ na ogled



Brez posebnega obvestila.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm tužno vest, da je naš srčno ljubljani soprog, papa, ast in stari oče, gospod

SIMON CVAHTE

šolski ravnatelj pri Mali Nedelji

po dolgi, mučni bolezni danes 7. februarja 1920. v 66 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb se vrši v torek, dne 10. februarja ob 11. uri dop. iz hiše žalosti na domače pokopališče

Mala Nedelja, dne 7. svečana 1920.

Marija Cvahte roj. Triller, soproga, — Olga Cvahte, soc. oskrbe uradnica hči. — Mirko Cvahte, orož. kapetan i. raz. sin. Alojz Cvahte, posestnik brat — Giza Cvahte roj. Schauts, sinaha, — Simona Cvahte, vnukinja.



Mesto posebnega obvestila.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanecm prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, mama in hči, gospa

Anka Čuš roj. Orožen

danes 8. februarja t. l. ob pol 12. uri dopoldne po kratki, mučni bolezni mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb drage rajnice se bo vršil v torek, dne 10. februarja ob 3. uri popoldne iz mrtvašnice javne bolnice v Celju na okoliško pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v več cerkvah.

V CELJU, dne 8. februarja 1920.

Žalnoči rednini Čuš-Orožen.

Zahvala.

Za obile izraze iskrenega sočutja, za darovano cvetje ter udeležbo pri pogrebu naše blage sestre, ozir. svakinje in tete gospodične

Josipine Debevec

poštne adjunktinje

izrekamo najprestnejšo zahvalo.

V LJUBLJANI, dne 8. februarja 1920.

Rodbine: Debevec, Kovačič, Lebar in Repovš.

Zahvala.

Za tolažilne obiske, izražena sožalja, udeležbo pri pogrebu naše srčno ljubljene hčerke, sestre, tete in svakinje, gospodične

Marije Vavpotič

učiteljice

se srčno zahvaljujemo, zlasti še gospodu dr. Volavšku za njegov požrtvovalni trud in lajšanje težkih ur bolezni. Naj bo vsem stotero povrno eno.

Žalnoči ostali.

Podružnica Ljubljana. JADRANSKA BANKA Podružnica Ljubljana.

Delniška glavnica: K 30,000.000.

Rezerve: okrog K 10,000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjižice

Vloge na tokoči in tiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.

KUPEJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Brzajavni naslov: JADRANSKA.

Centralni

Trst.

Podružnice:

Subotica, Beograd, Zagreb, Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Novo mesto, Idrija, Trieste, Trieste.

POSREDAVA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

POSREDAVA: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

DAJE TRGOVSKO KREDITE pod najugodnejšimi pogoji.

DAJE PREDUJME na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

POSREDAVA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Telefon št. 257.